

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO
GMINY GŁUSZYCA
NA LATA 2004 – 2013

Głuszyca, grudzień 2004

<u>1. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO</u>	4
<u>2. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM WDRAŻANIEM PLANU</u>	6
<u>2.1. POŁOŻENIE</u>	6
<u>2.2. ŚRODOWISKO NATURALNE</u>	11
<u>2.2.1 środowisko przyrodnicze</u>	11
<u>2.2.2 Budowa geomorfologiczna i geologiczna</u>	14
<u>2.2.3 Rzeźba terenu</u>	17
<u>2.2.4 Gleby</u>	17
<u>2.2.5. Hydrologia i hydrogeologia</u>	18
<u>2.2.6 Klimat</u>	21
<u>2.3. TURYSTYKA</u>	23
<u>2.4. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE, CELE I POLITYKA</u>	31
<u>2.4.1 Cel Rozwoju</u>	31
<u>2.4.2 Strefy polityki przestrzennej</u>	31
<u>2.5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA</u>	33
<u>2.5.1 Drogi</u>	33
<u>2.5.2 Gospodarka wodno-ściekowa</u>	36
<u>2.5.3 Sieć energetyczna i ciepła</u>	39
<u>2.5.4. Sieć gazowa</u>	39
<u>2.5.5 Gospodarka odpadami</u>	40
<u>2.5.6 Powierzchnia i użytkowanie gruntów</u>	42
<u>2.5.7 Zasoby mieszkaniowe</u>	44
<u>2.6 Obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków</u>	48
<u>2.7 GOSPODARKA</u>	55
<u>2.8 SFERA SPOŁECZNA</u>	58
<u>2.8.1 Demografia</u>	58
<u>2.8.2 Rynek pracy i zjawisko bezrobocia</u>	61
<u>3. PRIORYTETY ROZWOJU LOKALNEGO GMINY GŁUSZYCA, ANALIZA SWOT</u>	68

<u>3.1 PRIORYTETY ROZWOJU LOKALNEGO GMINY GŁUSZYCA</u>	68
<u>3.2 ANALIZA SWOT</u>	70
<u>4. ZADANIA POLEGAJĄCE NA POPRAWIE SYTUACJI NA TERENIE GMINY GŁUSZYCA W LATACH 2004 - 2013</u>	73
<u>4.1 ZADANIA REALIZUJĄCE PRIORYTET 1</u>	73
<u>4.2 ZADANIA REALIZUJĄCE PRIORYTET 4</u>	74
<u>4.3 ZADANIA REALIZUJĄCE PRIORYTET 5</u>	75
<u>5. REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW</u>	77
<u>6. POWIĄZANIE PROJEKTÓW I INNYMI DZIAŁANAMI REALIZOWANYMI NA TERENIE GMINY</u>	78
<u>7. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ PLANU ROZWOJU LOKALNEGO</u> ..	79
<u>8. PLAN FINANSOWY NA LATA 2004 – 2006(8)</u>	81
<u>9. SYSTEM WDRAŻANIA</u>	82
<u>10. SYSTEM MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ</u>	84
<u>11. PROMOCJA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO</u>	86

1. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Dokument ten powstał podczas prac zespołu ds. opracowania Planu Rozwoju Lokalnego dla Gminy Głuszyca, przy aktywnym udziale społeczeństwa, podmiotów gospodarczych, organizacji społecznych oraz radnych Gminy Głuszyca. Umocowaniem prawnym prac w/w zespołu było Zarządzenie nr 136/2004 Burmistrza Miasta Głuszyca z dnia 5 lipca 2004 roku. Opracowanie to zostało przyjęte Uchwałą Nr XXVI/145/2004 Rady Miejskiej w Głuszycy z dnia 29 grudnia 2004.

Plan Rozwoju Lokalnego jest średniookresowym dokumentem planistycznym mającym głównie na celu:

- powiązanie poszczególnych projektów z celami Strategii Rozwoju Gminy,
- wskazanie źródeł finansowania wybranych projektów,
- wskazanie zadań inwestycyjnych planowanych do realizacji przy wsparciu z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w poszczególnych okresach programowania,
- wytypowanie zadań strategicznych dla Gminy i regionu oraz koncentrację środków finansowych pozwalającą na realizację zadań priorytetowych.

Plan obejmuje zadania, które będą realizowane w latach 2004 – 2013. Opracowanie zawiera szczegółowy wykaz zadań planowanych do realizacji w latach 2004-2006. Uszczegółowienie zadań na lata 2007-2013 nastąpi w 2006 roku.

Plan Rozwoju Lokalnego jest dokumentem służącym do wdrażania założeń Strategii Rozwoju Gminy Głuszyca. Rozdział I zawiera analizę społeczno-gospodarczą gminy. Rozdział II zawiera uszczegółowione zadania dzięki którym realizowane będą priorytety określone w Strategii rozwoju Gminy Głuszyca.

Dokument ten pokazuje i uwydatnia zasoby miejscowe, które powinny być bazą dla rozwoju lokalnego Gminy Głuszyca w najbliższym czasie.

Informacje znajdujące się w niniejszym dokumencie opierają się w szczególności na **„Kierunkach Strategii rozwoju Gminy Głuszyca”** oraz na **„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy**

Głuszyca”, materiałach które od blisko 5 lat wyznaczają kierunki rozwoju oraz priorytety inwestycyjne Gminy.

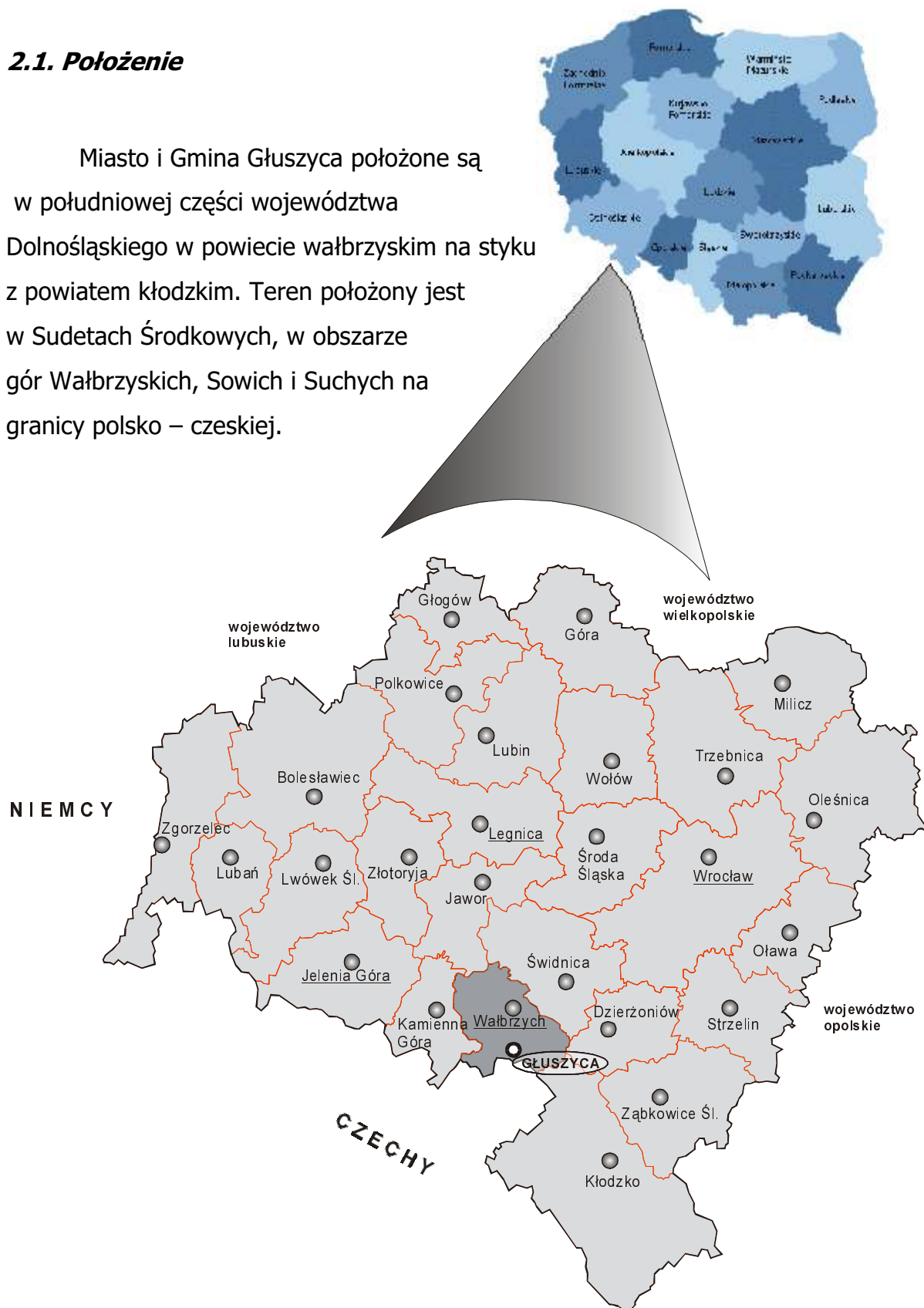
Ważnym aspektem opracowania jest zgodność wypracowanych zadań ze Strategią Województwa Dolnośląskiego, Strategią Powiatu Wałbrzyskiego, Strategią rozwoju Gminy Głuszyca, Narodowym Planem Rozwoju¹ oraz Planem Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Głuszyca wraz z Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego. Zgodność. Zgodność taka w wielu przypadkach jest niezbędna w pozyskaniu środków pochodzących z funduszy zewnętrznych.

¹ Narodowy Plan Rozwoju 2004 – 2006 – Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 11 lutego 2003 r.

2. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM WDRAŻANIEM PLANU

2.1. Położenie

Miasto i Gmina Głuszyca położone są w południowej części województwa Dolnośląskiego w powiecie wałbrzyskim na styku z powiatem kłodzkim. Teren położony jest w Sudetach Środkowych, w obszarze gór Wałbrzyskich, Sowich i Suchych na granicy polsko – czeskiej.

Gmina graniczy:

- od zachodu: z gminą **Mieroszów**
- od północy: z gminą **Jedlina Zdrój**
- od wschodu: z gminą **Walim**
- od południa: z gminą **Nowa Ruda**

z Czechami

Powierzchnia gminy wynosi **62 km²**

/6192 ha/, w tym powierzchnia miasta Głuszyca **16 km²**.

Najważniejsze powiązanie komunikacyjne gminy stanowi droga wojewódzka nr **381** relacji Wałbrzych – Kłodzko /Kudowa Zdr., Boboszów/ oraz droga wojewódzka nr **380** relacji Głuszyca – Unisław Śl. /skrzyżowanie z drogą krajową 35 relacji Golińsk – Wrocław/.

Przez Głuszycę przebiega linia kolejowa relacji Wałbrzych – Kłodzko, jednak od kilku lat jest ona marginalizowana w zakresie obsługi ruchu osobowego. Przebieg linii w górzystym terenie powoduje, że należy ona do jednej z najbardziej malowniczych w kraju, wiele wiaduktów oraz tuneli /w tym najdłuższy w Polsce/ czyni z niej zabytek techniki oraz atrakcję turystyczną, niestety w chwili obecnej niewykorzystaną.

Odległości od ważniejszych węzłów komunikacyjnych są niewielkie i wynoszą odpowiednio:

Wałbrzych 18 km - droga krajowa 35 /kierunek Wrocław/,

Strzegom 30 km - droga krajowa nr 5 /kierunek Wrocław, Gdańsk/

Świdnica 30 km - droga krajowa nr 35, /kierunek Wrocław/

Legnica 70 km – droga krajowa nr 3 /kierunek Zielona Góra, Szczecin/, autostrada A4 /kierunek Jędrzychowice, Olszyna/

Wrocław 80 km - droga krajowa nr 5 /kierunek Poznań, Gdańsk/, droga krajowa nr 8 /kierunek Warszawa/, autostrada A4 /kierunek Katowice, Kraków/

Odległość od Warszawy i Berlina wynosi około 350 km, od Pragi i Drezna około 280 km, od Brna i Krakowa około 300 km; do Szczecina, Wiednia i Bratysławy jest blisko 400 km, do Gdańska około 600 km.

Dogodne położenie Głuszycy sprawia, że w zasięgu 30 min drogi mieszka około 600 000 osób, a w zasięgu 90 min ponad 1 500 000 osób. Jest to ogromna grupa osób zainteresowana wypoczynkiem i rekreacją na terenie Gminy Głuszyca.

W najbliższym sąsiedztwie Głuszycy leżą miejscowości niezwykle atrakcyjne turystycznie i wypoczynkowo jak chociażby Szczawno Zdrój, Świdnica, Kłodzko, czy Kudowa Zdrój i Polanica.

Strategia województwa wyodrębnia trzy zasadnicze pasma, dość wyraźnie różniące się między sobą ukształtowaniem terenu, środowiskiem przyrodniczym,

zagospodarowaniem przestrzennym, dostępnością komunikacyjną i warunkami sprzyjającymi aktywności gospodarczej. Są to pasmo północne, które obejmuje tereny na prawym brzegu Odry, pasmo centralne leżące pomiędzy Sudetami i Odrą oraz pasmo południowe – gdzie położona jest Głuszyca – rozciągające się na obszarze Sudetów. Przy czym interesujące nas południowe pasmo w ocenie strategii województwa posiada jako największy atut atrakcyjność krajobrazową i klimatyczną oraz położenie na granicy z Czechami. Szansą gospodarczą jest tu zaś rozwinięcie nowoczesnego kompleksu usług turystycznych i rekreacji w połączeniu z przemysłanymi działaniami na rzecz ochrony oraz rewitalizacji środowiska przyrodniczego.

Gmina położona jest na wysokości 400 – 936 m n.p.m., a do najwyższych wzniesień na jej terenie zalicza się: szczyt Waligóra – 936 m n.p.m. oraz szczyt Włodarz – 811 m n.p.m. Dzięki swojemu malowniczemu położeniu gmina Głuszyca posiada doskonałe walory i możliwości do rozwoju turystyki popularnej, turystyki aktywnej oraz agroturystyki. Dobre warunki klimatyczne, urozmaicony krajobraz oraz bliskość uzdrowisk z doskonałymi walorami leczniczymi sprawiają że Sudety, Przedgórze Sudeckie oraz sama Głuszyca to bardzo atrakcyjne regiony turystyczne.

Wg budowy geologicznej obszaru wyodrębniono:

masyw gnejsowy Gór Sowich /tzw. blok Sowiogórski/

depresję śródsudecką /późnowarysycjskie molasy/.

Obszar miasta Głuszyca pochodzi z okresu młodego proterozoiku, natomiast pozostały obszar gminy tworzą utwory paleozoiczne.

Wg szczegółowych jednostek fizyczno – geograficznych na terenie gminy wyróżnia się:

Góry Suche,

Góry Sowie,

Część Wzgórza Wyrębińskiego,

Obniżenie Górnej Bystrzycy,

Część Wyżyny Unisławskiej.

W skład sieci osadniczej wchodzi następujące jednostki:

miasto: **Głuszyca**

wsie: **Głuszyca Górna**

Grzmiąca

Kolce

Łomnica

Sierpnica

przysiółki: **Rybnica Mała** /należąca do wsi Grzmiąca/

Radosna /należąca do wsi Łomnica/

Trzy Strugi /należąca do wsi Łomnica/

W strukturze funkcjonalno – przestrzennej gminy można wyodrębnić:

- obszary osadnicze, zurbanizowane, o funkcji przemysłowej, mieszkaniowej i usługowej
- obszary o funkcji gospodarki leśnej
- obszary o funkcji turystycznej
- obszary o funkcji usług gospodarki komunalnej.

2.2. Środowisko naturalne

2.2.1 Środowisko przyrodnicze

Na obszarze gminy Głuszyca znajdują się obszary leśne będące pod ochroną tj.:

- Park Krajobrazowy Gór Sowich (1244 ha),
- Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich (1760 ha).

Lasy pokrywają górne masywy Gór Sowich i Suchych. Zajmują one około 3315 ha co stanowi ok. 53,5% całej powierzchni gminy. Wg. klasyfikacji siedliskowej, na obszarze gminy przeważają lasy górskie tj. bory mieszane i lasy mieszane, z najczęściej występującymi gatunkami drzew takimi jak: świerk, sosna, brzoza, jesion i buk. Najliczniejszą grupę stanowią drzewa stare /61 – 100 lat/. Lasy mają charakter wodo- i gleboochronny. Ich stan sanitarny nie jest zadowalający. Zauważa się dość wysoki poziom uszkodzeń drzewostanu. Teren Gminy znajduje się w strefie Wałbrzysko – Noworudzkiego obszaru ekologicznego zagrożenia w związku z czym obszary leśne gminy znajdują się w I i II strefie zagrożeń, tzn. I strefa to - słabe zagrożenie, żywotność drzewa obniżona, II strefa to - średnie zagrożenie, żywotność drzewa niska.

Park Krajobrazowy Gór Sowich powstał na mocy rozporządzenia Wojewody Wałbrzyskiego nr 7/91 z dnia 8 listopada 1991 roku. Całkowita powierzchnia Parku wynosi 8140,7 ha. Na terenie gminy znajduje się 1244 ha, co stanowi 20% obszaru gminy. Park obejmuje swoim zasięgiem najwyższą część Sudetów Środkowych wraz ze szczytem Wielka Sowa (1015 m n.p.m.). Masyw Sowiogórski zbudowany jest z gnejsów prekambryjskich, uznanych za najstarsze formy geologiczne w Sudetach. Lasy na terenie Parku zajmują ponad 94 % jego powierzchni i mają w większości charakter monokulturowy – świerkowy. Miejscami zachowały się także fitocenozy leśne o charakterze zbliżonym do naturalnego. Reprezentuje je podgórski łęg jesionowy (*Carici remotae – Fraxinetum*), jaworzyna górska (*Lunario Aceretum*),

kwaśna buczyna górska, żyzna buczyna sudecka, a także bór świerkowy (*Plagiothecio – Piceetum hercynicum*).

W Parku występuje 28 gatunków roślin podlegających ochronie całkowitej, przy czym do gatunków zagrożonych wyginięciem należą storczyki – buławnik wielokwiatowy i storczyk plamisty.

Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich został utworzony Rozporządzeniem nr 20/98 Wojewody Wałbrzyskiego z dnia 29 grudnia 1998 roku. Swoim zasięgiem park obejmuje były Obszar Chronionego Krajobrazu Gór Kamiennych o powierzchni 6300 ha. W całości zajmuje powierzchnię 6493 ha, a otulina 2849,6 ha. Na terenie gminy 1760 ha co stanowi 28,4% całego obszaru gminy. Celem utworzenia Parku było zachowanie przyrodniczych, kulturowych, turystycznych i estetycznych walorów Gór Suchych w górach Kamiennych i Masywu Borowej w górach Wałbrzyskich oraz stworzenie przebywającym do Parku godziwych warunków do wypoczynku, rekreacji i rozwijania kompleksowej działalności turystycznej. Ponad 88 % powierzchni Parku pokrywają lasy. 87 % zespołów leśnych stanowią lasy świerkowe, 8 % lasy bukowe i 5 % lasy mieszane. W runie lasów wyróżnia się liczne paprocie – paprotnik kolczasty, chroniona śnieżyca wiosenna i gwiazdnica gajowa. W dolinach górskich łąki i pastwiska mają silnie zmieniony skład gatunkowy roślin wskutek nawożenia i wykaszania traw.

Fauna obszaru jest charakterystyczna dla Sudetów Środkowych. Z dużych ssaków występują jelenie szlachetne, muflony, sarny, dziki, lisy i zające. Do drobniejszych ssaków zalicza się: wiewiórkę, kreta, ryjówkę górską i mysz polną. Bogato reprezentowana jest także ornitofauna: sikory, pluszcz, zięba, kowalik, dzięcioły, myszołów zwyczajny.

Na terenie gminy znajduje się również wiele pomników przyrody. Szczegółowy opis przedstawia tabela nr 1.

Lp.	Rodzaj obiektu	Miejscowość	<i>Ulica</i>	Obwód w cm	Nr w rejestrze Konserwatora Przyrody
1.	Cis pospolity	Głuszycza	Parkowa	704	7140/184/82
2.	Sosna limba	Głuszycza	Grunwaldzka 29	90	7140/183/82

3.	Dąb szypułkowy	Głuszyca	Sienkiewicza (Park przy Stacji Benzynowej)	327	7140/179/82
4.	Dąb	Głuszyca	Park	396	7140/180/82
5	Sosna limba	Kolce	Pamięci Narodowej ¹⁵	131	7140/182/82
6	Sosna limba	Głuszyca Górna	Kłodzka 70	114	7140/181/82

Tab. 1: Wykaz pomników przyrody, źródło: materiały własne

Sieć ECONET

Krajowa sieć ekologiczna ECONET-POLSKA jest wieloprzestrzennym systemem obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych kraju, wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu. Obszary węzłowe i łączące je korytarze ekologiczne zostały wyznaczone na podstawie takich kryteriów, jak naturalność, różnorodność, reprezentatywność, rzadkość i wielkość. Sieć ECONET-POLSKA zawiera w sobie również obszary prawnie chronione (parki narodowe i krajobrazowe oraz rezerваты), ostoje przyrody CORINE lub ważne ostoje ptaków, które najczęściej są "wbudowane" w najcenniejsze fragmenty obszarów węzłowych jako tzw. biocentra (regionalne i lokalne).

26 K – obszar Gór Sowich.

Powierzchnia wynosi 323 km². Obszar ten obejmuje pasmo Gór Sowich, kulminujące na wysokości 1014 m n.p.m.. Jest to zrąb tektoniczny zbudowany z prekambryjskich gnejsów, o bardzo mało rozczłonkowanej rzeźbie. Dominują lasy, na ogół silnie przekształcone przez gospodarkę leśną (monokultury świerkowe), w których zachowała się pewna liczba fitocenzów leśnych o składzie zbliżonym do naturalnego. Poza zbiorowiskami typowymi dla dolnego regla w Sudetach (buczyny, grąd, acidofilna dąbrowa, 3 zespoły łęgowe) zachowały się miejscami zboczowe lasy jaworowe. Na najwyższym wzniesieniu zrównanej partii wierzchwinowej (Wielka Sowa) występuje sudecki bór świerkowy regla górnego. Występują tu też dobrze wykształcone zbiorowiska źródłiskowe *Montio – Cardaminetea* oraz zbiorowiska pól naturalnych łąk świeżych i wilgotnych. Stwierdzono tu m.in. 3 gatunki roślin

zagrożonych w Europie, 1 gatunek w Polsce uznany za ginący, 2 gatunki roślin zagrożonych w Polsce, 2 gatunki rzadkie i 5 gatunków regionalnie rzadkich. W obrębie obszaru występuje też 1 rzadki gatunek ślimaka lądowego i bardzo rzadki w Europie oraz uważany za skrajnie zagrożony gatunek mrówek, a tak że rzadkie gatunki nietoperzy.

2.2.2 Budowa geomorfologiczna i geologiczna

Zgodnie z przyjętym podziałem J. Kondrackiego (2002) gmina Głuszyca położona jest w zasięgu następujących jednostek fizyczno-geograficznych:

PROWINCJA: Masyw Czeski,

PODPROWINCJA: Sudety z Przedgórzem Sudeckim,

MAKROREGION: Sudety Środkowe,

MEZOREGIONY: Obniżenie Noworudzkie; Góry Kamienne; Góry Sowie,

Obniżenie Noworudzkie jest bruzdą oddzielającą Góry Sowie od Gór Kamiennych i Wzgórz Włodzickich. Zbudowane jest z małoodpornych na denudację skał karbońskich i dolnopermskich. Obniżenie ma ponad 25 km długości i kilka kilometrów szerokości. Jego powierzchnię oblicza się na 170 km². Poprzez Obniżenie Bożkowskie łączy się z Kotliną Kłodzką. Bruzda tworzy śródsudecki szlak komunikacyjny, w której znajduje się linia kolejowa i szosa łącząca Wałbrzych z Kłodzkiem.

Góry Kamienne są wychodnią potężnej pokładowej żyły porfirowej z okresu permskiego. Od północy i zachodu sąsiadują z Bramą Lubawską od północnego wschodu z Górami Wałbrzyskimi, od wschodu z Górami Sowimi i Obniżeniem Noworudzkim, od południa z Obniżeniem Ścinawki i północno – zachodnim narożnikiem Gór Stołowych.

Góry Kamienne zajmują powierzchnię około 240 km². Jest to region atrakcyjny turystycznie, choć położony na uboczu głównych szlaków komunikacyjnych.

Góry Sowie są zrębem tektonicznym zbudowanym z prekambryjskich gnejsów. Oś Gór Sowich dochodzi do 30 km długości, ich szerokość osiąga 8–10 km, a powierzchnia 270 km². Góry Sowie ciągną się w kierunku południowo – wschodnim w postaci jednego wału osiagającego wysokości 800–900m, obniżającego się do Przełęczy Srebrnej (586 m). Na szczytach i stokach występują ostańcowe skałki. W 1991 roku utworzono Park Krajobrazowy Gór Sowich.

Obszar gminy położony jest w obrębie dużej jednostki tektonicznej – bloku dolnośląskiego, który zajmuje obszar między dolinami Odry i Nysy Łużyckiej. Blok dolnośląski obejmuje Sudety Zachodnie i Środkowe oraz Przedgórze Sudeckie.

Sudety swoją obecną rzeźbę zawdzięczają trzeciorzędowym ruchom tektonicznym, ale ich budowa wewnętrzna wykazuje związek ze strukturami waryscyjskimi Europy.

Na obszarze bloku dolnośląskiego można wyróżnić dwa główne piętra strukturalne:

- starsze w skład, którego wchodzi kompleksy skalne od prekambriu do paleozoiku. Piętro to jest zbudowane wyłącznie przez skały przeobrażone epi-mezo- i katametamorficzne oraz skały intruzyjne.
- młodsze piętro strukturalne: obejmuje wszystkie skały osadowe, od górnego karbonu po osady kenozoiczne, leżące na skałach starszego piętra strukturalnego.

Według bardziej szczegółowego podziału, obszar gminy znajduje się w obrębie Sudetów Środkowych, a dokładnie na obszarze kry sowiogórskiej i depresji śródsudeckiej.

Kra Sowiogórski – jest jedną z ważniejszych struktur w Sudetach Środkowych. Zajmuje obszar o powierzchni ponad 600 km². Struktura ta jest podzielona przez Uskok Brzeżny na część południową – Góry Sowie i część północną (obniżoną w trzeciorzędzie), wchodzącą w skład Przedgórza. Wiek kry jest różnie interpretowany. Skały sowiogórskie były dawniej określane jako archaiczne, następnie proterozoiczne. Były także wypowiedzane poglądy o ich paleozoicznym wieku. Kra zbudowana jest ze skał silnie przeobrażonych. Tworzą ją gnejsy i migmatyty. Badania petrograficzne wykazały, że gnejsy sowiogórskie przeszły przez kilkietapowe procesy metamorfizmu. Ważnym składnikiem skał kry sowiogórskiej są granulity, a także serpentynity i gabra. Gnejsy sowiogórskie miejscami przykryte są skałami

osadowymi. W skałach górnodewońskich i dolnokarbońskich otaczających krę sowiogórką, znaleziono duże ilości otoczek gnejsów, co świadczy o tym, że kra po górnym dewonie została podniesiona i erodowana. W trzeciorzędzie kra została podzielona uskokiem brzeżnym. Kra do dziś dzień wykazuje tendencje do ruchów wznoszących w stosunku do najbliższego otoczenia.

Depresja śródsudecka – jednostka ta zwana jest także niekłą wewnętrznosudecką lub synklinorium śródsudeckim. Jest to struktura o kierunku NW – SE. Swoją dzisiejszy kształt zawdzięcza młodym ruchom górnokredowym, które spowodowały odmłodzenie starych dyslokacji i powstanie nowych. Największy uskók występuje wzdłuż północno – wschodniego skrzydła niecki, na granicy z krą sowiogórką. Depresja jest zapadliskiem śródgórkim powstałym z początkiem karbonu. Osady wypełniające depresję można podzielić na trzy części w zależności od warunków, w jakich się tworzyły. Są to:

- osady dolnego karbonu – częściowo lądowe, częściowo morskie, synorogeniczne względem wczesnych faz orogenezy waryscyjskiej;
- lądowe osady karbonu górnego i dolnego permu, powstałe w czasie późnych faz orogenezy waryscyjskiej, którym towarzyszyły liczne zjawiska wulkaniczne i magmowe;
- osady lądowe górnego permu i dolnego triasu oraz morskie, płytko-wodne osady górnej kredy.

Druga grupa skał, powstała w całości w warunkach lądowych w okresie aktywnej działalności późnych faz orogenezy waryscyjskiej. Fazy te przejawiały się ruchami synsedymencyjnymi i procesami intruzyjnymi w otoczeniu niecki. Skały górnokarbońskie znajdują się wzdłuż północno – wschodnich brzegów niecki. Tam znajdują się zagłębienia węglowe: wałbrzyskie i noworudzkie. Występują tu osady detrytyczne, zawierające pokłady węgla jak również osady detrytyczne z nielicznymi wkładkami limnicznych wapieni (osady czerwonego spągowca). Te ostatnie tworzyły się w kilku basenach rozdzielonych wyniesieniami podłoża. Były to baseny: Czarne Boru, Głuszycy, Nowej Rudy i Unisławia.

W młodszym karbonie i permie na terenie zagłębienia wałbrzyskiego rozwijały się procesy wulkaniczne. Żył wulkaniczne przecinają osady górnokarbońskie. Do skał wulkanicznych w zagłębieniu wałbrzyskim zalicza się przede wszystkim: ryolitoidy,

rzadziej trachyandezyty. Tworzą one łakolit Chełmca, łakolit Mniszka i liczne sille w paśmie Wałbrzych – Grzmiąca. Najmłodsza grupa skał depresji śródsudeckiej – utwory górnego permu, triasu, i górnej kredy – jest wykształcona w postaci osadów częściowo lądowych, częściowo morskich o niedużej miąższości. Ostatecznie depresja śródsudecka uformowała się w czasie ruchów laramijskich. Osady czwartorzędowe w obrębie wyżej wymienionych jednostek strukturalnych na ogół występują jedynie w dolinach rzek i potoków. Są to piaski i żwiry zlodowaceń środkowopolskich (średnio 4 -20 m na poziomie rzeki), piaski i żwiry północnopolskich (średnio 2 -3 m nad poziomem rzeki) oraz osady holoceniowe.

2.2.3 Rzeźba terenu

Struktura rzeźby terenu: obszar miasta Głuszyca znajduje się w kotlinie śródgórskiej. W kierunku wschodnim rozciąga się obszar gór średnich z fragmentami zrównań trzeciorzędowych. W kierunku południowym i południowo-zachodnim, aż do granicy z Czechami rozciągają się góry niskie z resztkami zrównań trzeciorzędowych oraz wysokie podgórze z resztkami zrównań okrytych osadami zlodowaceń.

2.2.4 Gleby

Na terenie gminy Głuszyca grunty orne zajmują powierzchnię około 724,4 ha (co stanowi 11,7 % powierzchni gminy). Grunty łąk i pastwisk zajmują powierzchnię około 1 736,5 ha (co stanowi 28 % powierzchni gminy).

Przeważają gleby niskich klas - IVb i V (łącznie zajmują około 9,8 % powierzchni gminy). Wśród gruntów łąk i pastwisk dominują grunty IV i V klasy – około 25,3 % powierzchni gminy. Podział gleb na klasy bonitacyjne prezentuje tablica 2.

Typ wskaźnika	<i>Grunty orne</i>								<i>Grunty łąk i pastwisk</i>					
	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	I	II	III	IV	V	VI
Powierzchnia (ha)	-	-	-	4,82	26,07	243,12	363,32	87,11	-	-	38,66	848,51	716,76	132,55
powierzchni gminy (%)	-	-	-	0,08	0,42	3,92	5,86	1,4	-	-	0,62	13,69	11,56	2,14

Tab. 2: Podział gleb, źródło własne

Gleby na obszarze gminy wykształciły się na skałach osadowych, magmowych i metamorficznych. Najczęściej są to gleby brunatne kwaśne, brunatne właściwe oraz gleby pyłowe. 90 % ogólnego areалу stanowią gleby kwaśne i bardzo kwaśne. Wzdłuż rzek występują mady rzeczne (lekkie i średnie).

Można zatem na terenie gminy wyznaczyć następujące kompleksy przydatności rolniczej gleb:

- kompleks zbożowo – górski,
- kompleks owsiano – ziemniaczany,
- kompleks owsiano – pastewny.

Gleby z terenu gminy charakteryzują się średnią i silną podatnością na erozję.

2.2.5. Hydrologia i hydrogeologia

Obszar gminy w całości leży w dorzeczu Odry. Główną rzeką jest Bystrzyca wraz z dopływami w postaci potoków: Złoty Potok, Otluczona, Potok Marcowy oraz Kłobia. **Bystrzyca** - bierze swój początek powyżej Głuszycy, w okolicach Gór Suchych i Gór Sowich. Jest lewobrzeżnym dopływem Odry, który uchodzi do niej w km 266,5. Rzeką odwadnia duży obszar Sudetów Środkowych oraz Masywu Ślęży. Do najważniejszych dopływów Bystrzycy zalicza się: Strzegomkę oraz Piławę i Czarną Wodę. Bystrzyca zasila dwa zbiorniki zaporowe: w Lubachowie oraz Mietkowie (oba poza granicami gminy). Teren w granicach administracyjnych miasta stanowi obszar

zlewni chronionej rzeki Bystrzycy. Potoki górskie i górne odcinki rzeki charakteryzują się dużymi spadkami podłużnymi, co wpływa na szybki odpływ wody ku terenom nizinnym. Duże wahania stanu wód w potokach i rzekach wynikają z warunków klimatycznych (w szczególności od opadów atmosferycznych).

Średni roczny odpływ rzeczny z terenu gminy wynosi:

- 7,5 - 10 l/s/km² z około 80 % obszaru gminy

- 10 – 12,5 l/s/km² z około 20 % obszaru gminy.

Występują na tym obszarze także rowy melioracyjne o łącznej długości 57,6 km (na 1 km² przypada 0,93 km kanałów i rowów melioracyjnych).

Na terenie gminy znajduje się zalany kamieniołom melafiru, który pełni funkcję awaryjnego ujęcia wód dla gminy. Powierzchnia tego zbiornika wynosi około 1 ha. Oprócz tego na terenie gminy znajdują się stawy rybne, których wykaz zaprezentowano w tabeli nr 3.

Lp.	Lokalizacja	Ilość stawów	Nazwa i adres użytkownika	Powierzchnia stawów (ha)	Rzeka lub jezioro odnawiające staw
1	Głuszycza, przy ul. Leśnej	3	Polski Związek Wędkarski	1.42	Potok Marcowy Duży
2	Łomnica	3	Henryk Knakiewicz	0,95	Rów
3	Łomnica	3	Jerzy Rudnicki	1,0	Rzeka Złota Woda
4	Głuszycza przy ul. Gdańskiej	3	Wiesław Tomalik	0,3	Rów
5	Sierpnica	3	Polski Związek Wędkarski	2,0	-

Tab. 3: Wykaz stawów rybnych, źródło własne

Według podziału regionalnego zwykłych wód podziemnych Polski obszar gminy znajduje się w regionie sudeckim (wody szczelinowe gnejsów Gór Sowich i skał osadowych karbonu i permu). Na omawianym obszarze nie występują Główne

Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) i związane z nimi strefy najwyższej i wysokiej ochrony wód podziemnych (ONO i OWO). Wody podziemne na tym obszarze zgromadzone są w większości w przypowierzchniowej warstwie zwietrzeliny skał i są zasilane bezpośrednio na wychodniach tych skał, a następnie są drenowane przez potoki górskie i źródła. Pozostała część wód podziemnych, występuje w obrębie szczelin i spękań skał krystalicznych. Na obszarze gminy występują paleozoiczne piętra wodonośne, które związane są z budową geologiczną.

Są to:

- permokarbońskie piętro wodonośne,
- permskie piętro wodonośne,

Permokarbońskie piętro wodonośne – tworzą je osadowe utwory karbonu górnego (piaskowce, zlepieńce, mułowce, węgle formacji z Zaclerza i Wałbrzycha) i wulkanity permokarbońskie (porfiry, ryolity) występujące pomiędzy Wałbrzychem i Głuszcą oraz piaskowce i mułowce permu występujące w okolicach Głuszycy i na południowy wschód od niej. Z uwagi na sąsiedztwo z obszarem pozbawionym piętra użytkowego wskutek długotrwałego odwodnienia spowodowanego działalnością górnictw, wody tego piętra są słabo rozpoznane. Wody tego piętra występują na głębokości około kilkudziesięciu metrów w pobliżu intruzji permskich wulkanitów. Wydajności osiągają do 20 m³ /h przy depresjach rzędu kilkudziesięciu metrów. Ze skałami osadowymi karbonu i wulkanitami permu związane są wody lecznicze typu szczaw, ujmowane w Jedlinie Zdroju.

Płytkie wody piętra górnokarbońskiego charakteryzują się na ogół średnią mineralizacją nie przekraczającą 500 mg/dm³, natomiast głębsze wody mają mineralizację rzędu 1,0–2,0 g/ dm³.

Permskie piętro wodonośne – cechą, która odróżnia to piętro wodonośne od piętra permokarbońskiego jest występowanie stref o stwierdzonych znacznych zasobach wód podziemnych, na których bazują ujęcia otworowe (w Unisławiu Śląskim) i drenażowe (w Łomnicy – Trzy Strugi, Głuszczy Górnej i Wałbrzychu)

założone pierwotnie na źródłach korytowych lub wyciekach powierzchniowych o dużej – ponad 36 m³/h (10 l/s).

W obrębie strefy zwietrzelinowej, wydajności źródeł najczęściej mieszczą się w przedziale od 0,36 do 3,6 m³/h (0,01–1l/s). Wydajność potencjalna studni wierconej osiąga, w tym rejonie 70 m³/h przy depresjach rzędu kilkudziesięciu m.

2.2.6 Klimat

Zgodnie z podziałem Polski na regiony klimatyczne zaproponowanym przez A. Wosia (1995) gmina Głuszyca położona jest w Regionie Dolnośląskim Środkowym –swym zasięgiem obejmującym centralną część Niziny Śląskiej i Przedgórze Sudeckiego. Teren należy do V regionu klimatycznego Sudetów, piętro wałbrzyskie b (wg A. Schmucka), stanowiącego krainę pośrednią między obszarem Karkonoszy, a Kotliną Kłodzką. Charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem warunków klimatycznych w zależności od położenia terenu n.p.m. oraz rzeźby terenu. Wyróżnić tu można piętra:

- piętro najcieplejsze, poniżej 450 m n.p.m., średnia temperatura powietrza wynosi ok. 7⁰C, okres wegetacyjny rozpoczyna się w I dekadzie kwietnia, okres gospodarczy pod koniec II dekady marca,
- piętro nieco chłodniejsze, od 450 do 600 m n.p.m., średnia roczna temperatura powietrza wynosi 6 – 6,5⁰C, okres wegetacyjny od I połowy kwietnia, długość zalegania pokrywy śnieżnej poniżej 100 dni,
- piętro najchłodniejsze, powyżej 600 m n.p.m., średnia roczna temperatura powietrza wynosi ok. 4,5⁰C, okres wegetacyjny zaczyna się w III dekadzie kwietnia, długość zalegania pokrywy śnieżnej powyżej 140 dni.

Na terenie gminy półrocze ciepłe charakteryzuje się klimatem bardzo wilgotnym i chłodnym, natomiast półrocze chłodne klimatem bardzo wilgotnym i bardzo chłodnym. Roczne sumy opadów wahają się w granicach 800 – 900 mm, ilość opadów półrocza ciepłego (kwiecień-wrzesień) wynosi 400 – 500 mm miejscami

do 600 mm, natomiast ilość opadów półroczna chłodnego (październik – marzec) wynosi 300 - 400 mm.

Okres wegetacji i dojrzewania letniego wynosi około 220 dni. Lato trwa tutaj około 14-15 tygodni, a średnia temperatura wynosi powyżej 12,5 °C. Ilość dni z temperaturą równą lub niższą 0 °C wynosi 70 – 80 dni pomiędzy listopadem, a kwietniem.

Wilgotność powietrza waha się od 69 % do 85 %. Jesień charakteryzuje się większymi wartościami wilgotności względnej niż wiosna. Średnia roczna prędkość wiatru na wysokości 10 m nad powierzchnią gruntu wynosi 5-7,5 m/s, w porywach wynosi 20-22 m/s. Dominującym kierunkiem wiatrów jest kierunek południowo-zachodni. Wiatry północno-zachodnie i wschodnie stanowią około 10 % w roku. prędkość wiatru.

Średnia roczna liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi ok. 70 – 80 dni w ciągu roku, średnia maksymalna grubość pokrywy śnieżnej wynosi 20 – 30 cm, maksymalna grubość pokrywy śnieżnej wynosi 100 – 150 cm, średnia liczba dni z burzami atmosferycznymi (od IV -X) wynosi 26 - 28 dni.

2.3. Turystyka

Gmina Głuszyca posiada duże walory i możliwości rozwoju turystyki oraz agroturystyki. Położona jest na Przedgórzu Sudeckim w obszarze gór Wałbrzyskich, Sowich i Kamiennych. Obszar miasta Głuszyca położony jest w kotlinie śródgórskiej - obniżeniu rzeki Bystrzycy. W kierunku wschodnim rozciąga się obszar gór średnich, zaś na południe i południowy zachód - góry niskie oraz wysokie pogórze. Gmina położona jest na wysokości 400 - 936 m n.p.m., a najwyższe wzniesienia na jej terenie to: Waligóra 936 m i Włodarz 811 m n.p.m.

Wobec likwidacji wielu zakładów przemysłowych w całym rejonie (zwłaszcza likwidacji przemysłu węglowego oraz lekkiego) i utraty znacznej części stanowisk pracy, turystyka ma do wypełnienia niezwykle istotną rolę w aktywizacji gospodarczej gminy i całego regionu. Będąc dziedziną interdyscyplinarną, turystyka powinna spełnić rolę "lokomotywy" dla wielu różnych branż, zarówno usługowych, jak i produkcyjnych.

W Europie w przemyśle turystycznym w 2002r. znalazło zatrudnienie 7,5 mln osób (4,5%) ogółu miejsc pracy. Szacuje się, że do 2013 roku zatrudnienie wzrośnie do 8,4 mln osób (4,8%). Liczba zatrudnionych w szeroko rozumianej gospodarce turystycznej wyniosła w 2002 roku – 20,83 mln (12,56%).²

W ostatnich latach branża turystyczna na świecie określana jest jako najbardziej dochodowa gałąź przemysłu lub po prostu superprzemysł. Już od kilku lat prognozy zawarte w raportach Światowej Rady Turystyki i Podróży (WTTC) nie pozostawiają w tej materii żadnej wątpliwości. Podobne w swej wymowie raporty przedstawili specjaliści z Organizacji Współpracy i Rozwoju Gospodarczego (OECD). Wiele mówiącym jest fakt, że mocarstwami turystycznymi są najbogatsze kraje świata.

Według ogłoszonych przez Światową Organizację Turystyki (WTO) danych, liczba podróży międzynarodowych na świecie wyniosła w 2002 r. 714,6 mln, tj. o 3,1 % więcej niż w kryzysowym 2001r. i o 2,7 % więcej niż w najlepszym dotychczas 2000 roku. Wzrost ten, jak ocenia WTO jest lepszy niż się spodziewano.

Wzrost liczby podróży w Europie był nieco mniejszy (o 2,4%) niż średnia światowa. Najlepszy rozwój zanotowano w Europie Środkowej i Wschodniej (+3,9%). Region ten, przyjmując 81 mln wizyt, ma dwudziestoprocentowy udział w turystyce europejskiej, pozostając w tyle za Europą południową (36%) i zachodnią (34%).

Rozwojowe tendencje i coraz lepsza koniunktura dla przemysłu turystycznego jest faktem nie tylko w skali światowej, ale także w Polsce. Świadczy o tym nie tylko intensywny wzrost przyjeżdżających do naszego kraju, ale przede wszystkim ilość pieniędzy pozostawionych przez turystów.

Na podstawie przeprowadzonych badań szacuje się, że w 2002 r. przeciętne wydatki turystów poniesione na terenie Polski wyniosły około 132 USD na osobę i blisko 29 USD dziennie. Wyniki te wskazują na niewielki spadek wydatków na osobę w stosunku do tych z poprzedniego roku o 2,9%.

Na wyjazdy długoterminowe w 2002 roku turyści wydali przed podróżą przeciętnie 205 zł, a podczas wyjazdu 374 zł.

Na wyjazdach krótkoterminowych w 2002 r. wydawano przed podróżą 87 zł, a podczas wyjazdu 121 zł.

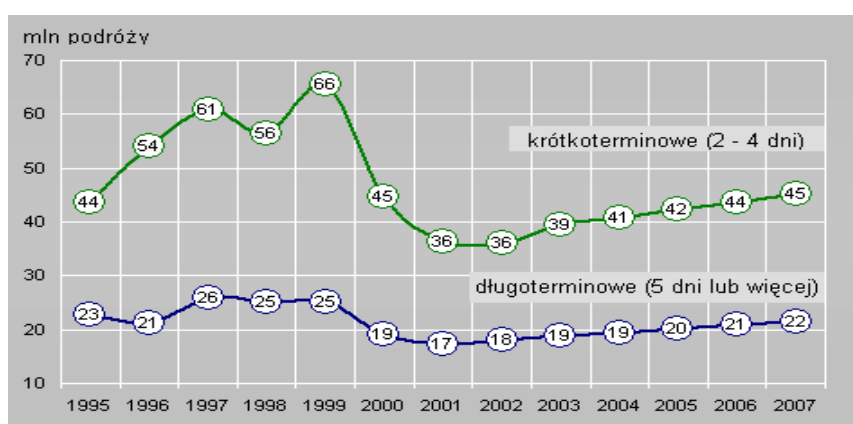
Województwo	USD na osobę
Mazowiecki	163
Małopolskie	151
Pomorskie	149
Świętokrzyskie	146
Łódzkie	145
Śląskie	144
Opolskie	133
Zachodniopomorskie	127
Warmińsko-mazurskie	127

² Program Rozwoju Turystyki w Województwie Dolnośląskim, PART

Wielkopolskie	127
Kujawsko-pomorskie	123
Dolnośląskie	122
Podlaskie	117
Podkarpackie	106
Lubelskie	97
Lubuskie	83

Tabela nr 4: Przeciętne wydatki turystów w 2002 roku, według miejsca najdłuższego pobytu

Źródło: Instytut Turystyki, Program Rozwoju Turystyki w Województwie Dolnośląskim, PART

Wykres nr 1: Liczba podróży turystycznych mieszkańców Polski wraz z prognozą do 2007 r

Źródło: Instytut Turystyki, Program Rozwoju Turystyki w Województwie Dolnośląskim, PART

Panujący w gminie klimat (szczególnie panujący w części Gminy specyficzny o cechach klimatu wysokogórskiego) oraz górskie położenie to atut dla rozwoju turystyki, szczególnie aktywnej.

Turystyka aktywna obejmuje różne formy aktywnego wypoczynku w środowisku naturalnym, z szerokim wykorzystaniem ofert rekreacji ruchowej, takich jak wycieczki piesze, rowerowe, uprawianie sportów wodnych i narciarskich (zimowych), jeździectwo itp. oraz turystykę kwalifikowaną, nastawioną na rozwijanie specjalistycznych zainteresowań, wymagających odpowiednich kwalifikacji, sprzętu, a nawet uprawnień formalnych. Turystyka aktywna posiada doskonałe warunki rozwoju w Sudetach, a także w Masywie Ślęży, na Wzgórzach Trzebnickich, w Borach Dolnośląskich, Dolinie Baryczy i dolinie Odry. Produkt ten powinien być adresowany do turystyki regionalnej, ogólnokrajowej i zagranicznej, zarówno w ramach turystyki długookresowej, jak i krótkookresowej. Spodziewać się można dużego

*zainteresowania tą ofertą ze strony turystów niemieckich, w mniejszym stopniu czeskich, głównie w ramach turystyki krótkookresowej, weekendowej.*³

Od kilku lat główną atrakcją gminy Głuszyca jest „**Podziemne Miasto Osówka**” część tajemniczego kompleksu RIESE. Prace górnicze i budowlane zostały rozpoczęte jeszcze w połowie 1943 r. doprowadziły one do powstania ogromnego systemu betonowych korytarzy i hal, którego przeznaczenie nie jest znane do chwili obecnej. Dziś 1500 m podziemnych korytarzy hal i wiele budowli zewnętrznych zostało udostępnionych dla turystów. Jest to jedna z największych i najbardziej rozbudowanych podziemnych tras udostępniona do zwiedzania w Górach Sowich. W 2004 roku obiekt ten odwiedziło blisko 50 000 turystów.

Południową granicę Gminy stanowi granica państwowa z Czechami. Istniejące przejście graniczne **Głuszyca Górna - Janovičky** ma status przejścia turystycznego (dla pieszych, rowerzystów i narciarzy). Zamiarem gminy Głuszyca jest przekwalifikowanie tego przejścia na przejście umożliwiające ruch samochodów osobowych. W 2004 gmina była partnerem miasta Broumov w realizacji projektu modernizacji drogi Broumov – Janovicky/Głuszyca Grn. /zadanie było współfinansowane środkami PHARE CBC/. Po stronie Polskiej jednak brak jest jakichkolwiek prac modernizacyjnych na odcinku drogi powiatowej nr 3363D ,której stan uniemożliwia bezpieczne i sprawne przemieszczanie się w kierunku przejścia. Aktywizacja tego przejścia ma duże znaczenie dla podniesienia atrakcyjności gminy oraz regionu. Ponadto planowane jest drugie przejście **Łomnica - Ruprechtice** (przejście na terenie typowo turystycznym, na szczycie góry Ruprechtický Spicak w ubiegłym roku ustawiono wieżę widokową).

Tereny górzysto - leśne doskonale nadają się dla uprawiania turystyki pieszej, rowerowej i narciarskiej. Na terenie Gminy mamy blisko 50 km szlaków turystycznych a także 16 km szlak narciarski /Andrzejówka – Wlk. Sowa/. Latem 2004 roku oficjalnie otwarta została **Sterfa MTB** oferująca 150 km oznakowanych szlaków rowerowych, przeznaczonych głównie dla rowerzystów górskich.

³ *Program Rozwoju Turystyki w Województwie Dolnośląskim, PART*

W **Łomnicy** stoki góry Słodna oraz panujący tam klimat wysokogórski stwarzają doskonałe warunki dla uprawiania sportów zimowych. W chwili obecnej znajdują się tam dwa wyciągi orczykowe o długości 220 m i 480 m. Konieczna jest jednak rozbudowa infrastruktury i utworzenie nowoczesnej stacji narciarskiej na bazie tej góry w Łomnicy.

Do kolejnych miejsc o dużym potencjale turystycznym należą:

- najwyżej położone w Polsce ruiny zamku Rogowiec /koniec XIII/, położone w Grzmiącej
- wyrobisko po dawnym kamieniołomie
- kompleks sportowy przy ul. Dolnej
- stawy położone w rejonie ul. Leśnej
- łowisko pstrąga „Złota Woda”

Poza tym na terenie gminy znajduje się wiele atrakcyjnej turystycznie zabytkowej architektury sakralnej i świeckiej: m.in.:

w Głuszycy:

- Kościół XVIII w.,
- szpital XIX w.,
- wille fabrykanckie XIX w. przy ul. Parkowej i Grunwaldzkiej.
- pałac XVIII w.,
- zajazd „Pod Jeleniem” z 1784 r.,

w Sierpnicy:

- Kościół Matki Boskiej Śnieżnej z XVI w., drewniany na kamiennym podmurowaniu, wielokrotnie odnawiany.
- budownictwo mieszkalne i gospodarcze o konstrukcji drewnianej i drewniano-murowanej, asymetrycznych dachach i szalowanych szczytach XIX w., XX w.,

w Głuszycy Górnej:

- Kościół Wniebowzięcia NMP z XV w.,

w Kolcach:

- tkalnia XIX w.,
- budynki mieszkalne XIX w.,

Wieś Kolce to również miejsce martyrologii. Tutaj znajdował się obóz pracy więźniów z Gross Rosen i Oświęcimia. Znajduje się tu także pomnik ofiar zbrodni hitlerowskich.

W Grzmiącej:

- Kościół NMP XVI w.,
- Budynki o konstrukcji przysłupowo – wieńcowo - ryglowej,
- Pojedyncze obiekty zabytkowe na całym obszarze wiejskim

W Łomnicy:

- Domy mieszkalne XIX w.,

Istotną rolę spełniają liczne zabytki kultury świeckiej i religijnej. Ich rejestr na terenie Gminy obejmuje ponad 180 pozycji, w tym blisko 70 na obszarze samej Głuszycy.

Z uwagi na zasoby przyrodnicze i kulturowe pasma Sudetów i Pogórza Sudeckiego w latach 2001-2002 powstało Studium Zagospodarowania Przestrzennego Pasma **Drogi Sródsudeckiej** opracowane przez Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne we Wrocławiu. Celem tego projektu jest uruchomienie Drogi Sródsudeckiej (DŚ), która miałaby szansę stać się główną trasą Euroregionalną łączącą obszary rekreacyjnie atrakcyjne Niemiec, Czech i Polski. Stać się główną osią współpracy turystycznej granicznych państw.

Cały region dysponuje już bogatą ofertą turystyczną, a uruchomienie w/w drogi przyczyniłoby się do udostępnienia oraz pełniejszego wykorzystania atrakcji turystycznych Sudetów dla zmotoryzowanych turystów.

Jest to niewątpliwie szansa m.in. dla Gminy Głuszycy na aktywizację i poprawę sytuacji terenów wiejskich. DŚ będzie biegła drogą wojewódzka nr 380 Głuszycy – Grzmiąca - Rybnica Leśna - Unisław Śląski i drogą wojewódzką nr 381 Jedlinka – Głuszycy.

Baza noclegowa i gastronomiczna jest niestety słabo rozwinięta. Aktualnie na terenie Gminy dostępnych jest jedynie około 120 miejsc noclegowych (dane z UM). Największym obiektem jest dom wycieczkowy w Sierpnicy, który ma 78 miejsc w pokojach 4 i 5 osobowych. Zdecydowanie wyższy standard mają pokoje gościnne w gospodarstwach agroturystycznych. Podobnie przedstawia się ilość i standard miejsc gastronomicznych. Potrzeba radykalnej poprawy standardu infrastruktury pobytovej wynika również z założenia, że chcemy przyciągać również turystów zagranicznych. Niezwykle istotną rolę może odegrać tu przygraniczne położenie, pod warunkiem jednak zmiany statusu przejścia *Głuszyca Górna — Janowičky* i umożliwienie przekraczania granicy turystom zmotoryzowanym. Niewątpliwie istotną rolę w przyciąganiu zagranicznych turystów odgrywa nostalgia Niemców wywodzących się z tych terenów.

Lp	Nazwa obiektu/ nazwisko	Ulica	<i>Miejscowość</i>	Telefon	Strona www
1	„Finezja” Zofia Szyszka	Świerkowa 9	Sierpnica	074 845-64-08	agrowakacje.finezja.pl
2	„Sokołówka” Lidia Górską	Świerkowa 56	Sierpnica	0 502 358 356	sokolowka.of.pl
3	„Mojsa” Monika Mojsa	Sudecka 1	Łomnica	0 603 848 685	-----
4	„Podkówka” Zbigniew Sosnowski	Sudecka 3	Łomnica	0 604 120 922	-----
5	„Gospoda Sudecka” Walerian Urbaniak	Turystyczna 13	Rybnica Mała	074 845 68-16	gospoda.sudecka.prv.pl
6	„Czym chata bogata” Lech Steliński	Świerkowa 27	Sierpnica	074 845-65-60	-----
7	„Przy Sadzie” Edward Rutkowski	Wiejska 39	Grzmiąca	074 845-66-87	-----

Tabela 5: Gospodarstwa agroturystyczne na terenie gminy /źródło własne/

Istniejące walory turystyczne postrzegane są jako szansa, która przyniesie wymierne pozytywne skutki dla gospodarczego rozwoju Gminy w takiej mierze, w jakiej poczynione zostaną inwestycje w szeroko pojętej infrastrukturze (co może będzie najtrudniejsze) i jakie zajdą zmiany w zakresie przygotowania, nastawienia i jakości świadczenia usług przez osoby zatrudnione w turystyce oraz w branżach komplementarnych.

2.4. Zagospodarowanie przestrzenne, cele i polityka

W chwili obecnej na terenie gminy nie obowiązuje Ogólny Plan Zagospodarowania przestrzennego. Ostatnio obowiązujący plan stracił moc 31 grudnia 2003 roku. Kierunki polityki przestrzennej gminy regulowane są zapisami Studium Uwarunkowań i Kierunków zagospodarowania gminy Głuszycy oraz planami miejscowymi. Na terenie gminy obowiązuje 21 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmują obszar ponad 70 ha, nie jest to jednak liczba wystarczająca do sprawnego rozwoju gminy. Podjęcie działań zmierzających do pokrycia większej ilości terenów gminy nowym planem przestrzennym uwarunkowana jest koniecznością wyasygnowania sporych nakładów finansowych (średni koszt planu to 2000/ha) oraz rozwiązaniem problemów legislacyjnych i zakończeniem prac nad ostateczną wersją Ustawy o planowaniu przestrzennym.

2.4.1 Cel Rozwoju

Generalnym Celem rozwoju jest uzyskanie ożywienia gospodarczego i zapewnienia zrównoważonego rozwoju Gminy, w oparciu o silny przemysł turystyczny przy jednoczesnym utrzymaniu roli istniejących zakładów przemysłowych i zaktywizowaniu rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz restrukturyzacji sektora rolniczego. Wsparciem dla tego procesu jest rozwój infrastruktury, długofalowa polityka proekologiczna oraz wzrost kwalifikacji i umiejętności zasobów rynku pracy oraz promowanie pozytywnego wizerunku Gminy.

2.4.2 Strefy polityki przestrzennej

Realizacja zrównoważonego rozwoju gminy Głuszycy, wymusiła wydzielenie stref o zróżnicowanej polityce przestrzennej oraz obszarów w nich zawartych o odmiennych funkcjach:

1) **Strefa I – MIEJSKA** – obejmuje teren miasta Głuszyca (w jego granicach) i związana z jego istniejącym i przyszłym rozwojem.

W jej granicach wyodrębniono:

I A – centrum miasta o dominującej funkcji usługowo – administracyjno – turystycznej

I B – osiedli mieszkaniowych

I C – przemysłowo – inwestycyjny

I D rekreacyjno – wypoczynkowy

I E – rolniczy

2) **Strefa II – WIEJSKA** – obejmuje pozostałe osadnicze tereny gminy związane z jej istniejącym i przyszłym rozwojem

W jej granicach wyodrębniono charakter:

- osadniczy o preferowanej funkcji rolniczej

- osadniczy o preferowanej funkcji rolniczo – przemysłowej

- osadniczy o preferowanej funkcji turystycznej

3) **Strefa II – TURYSTYCZNO – GOSPODARCZA** – obejmuje teren otwarty obszarów chronionego krajobrazu i parku krajobrazowego gruntów rolnych, leśnych, występowanie zasobów surowców naturalnych.

W jej granicach wyodrębniono obszary:

III A – Gospodarki leśnej (lasy i dolesienia wyłączone spod zabudowy)

III B – Rolniczy

III C – Aktywizacji przemysłowej

III D – Gospodarki komunalnej

III E – Turystyczno – rekreacyjna

2.5. Infrastruktura techniczna

2.5.1 Drogi

Ilość dróg komunikacyjnych w gminie jest zadowalający i obsługuje wszystkie jednostki osadnicze. Jednak stan techniczny sieci dróg nie jest zadowalający. W większości wymagają one modernizacji i napraw w zakresie: jakości nawierzchni, podniesienia parametrów technicznych tj.: geometrii dróg, nienormatywności łuków, zwiększenie szerokości jezdni, wykonania poboczy oraz wydzielenie miejsc parkingowych.

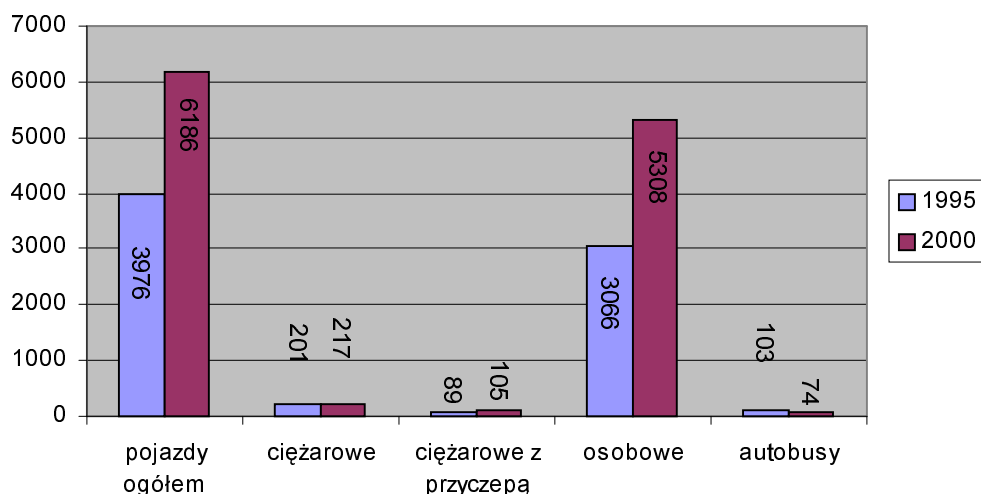
Lp.	Nazwa ulicy w ciągu drogi	Nr drogi	Długość drogi	Szerokość	Powierzchnia	Stan techniczny
DROGI POWIATOWE – zarządzający STAROSTWO POWIATOWE WAŁBRZYCH						
1	Świerkowa	3377D	4030	5,85	24178	Asfalt - zły
2	Pamięci narodowej	3377D	2310	7,58	17508	Asfalt - zły
3	Kościuszki	3377D	1045	7,48	7820	Asfalt - zły
4	Graniczna	3363D	670	5,00	3999	Asfalt- zły
5	Kolejowa	3381D	1958	6,90	13500	Asfalt - zły
6	Spółdzielców	3381D	397	6,52	2738	Asfalt - zły
6	Łomnicka	3379D	447	5,50	3200	Asfalt - zły
7	Sudecka	3379D	2287	4,63	10605	Asfalt - zły
9	Ustronie	3379D	2632	4,20	12213	Asfalt - zły
8	Trzy strugi	3380D	1903	4,09	8313	Asfalt- zły
11	Wiejska	3378D	2182	7,33	15963	Asfalt- zły
12	Dworcowa	3378D	257	6,23	2353	Asfalt- zły
DROGI WOJEWÓDZKIE – zarządzający DZDW						

1	Chrobrego	380	862	4,35	5590	Asfalt – zły
2	Turystyczna	380	882	6,30	5732	Asfalt - zły
3	Sienkiewicza	381	2324	9,47	22018	Asfalt- zły
4	Grunwaldzka	381	1674	6,10	22550	Asfalt- zły
5	Kłodzka	381	2001	6,20	12406	Asfalt- zły
DROGI LOKALNE MIEJSKIE- GMINNE- zarządzający						
1	Zielona	117818D	342	3,39	1162	Asfalt - dobry
2	Cmentarna	117732D	513	4,25	2071	Trylinka - zły
3	Gdańska	117792D	1802	5,75	7149	Asfalt- dobry
4	Polna	117810D	320	2,75	1283	Trylinka - zły
5	Leśna	117800D	1097	5,50	6033	Trylinka - zły
6	Dolna	117794D	1155	3,85	6039	Asfalt – zły/dobry
7	Włóknarzy	117815D	180	5,75	1071	Kostka brukowa- zły
8	Częstochowska	117793D	407	3,90	3058	Asfalt - szuter - zły
9	Zdrojowa	117817D	240	3,20	934	Asfalt - dobry
10	Górna	117798D	993	3,75	3143	Kostka brukowa- zły
11	Łukasiewicza	117803D	611	14,60	8967	Asfalt - dobry
12	Pionierów	117808D	575	13,50	6374	Asfalt - dobry
13	Warskiego	117813D	325	6,00	1950	Asfalt - dobry
14	Krasickiego	117799D	278	4,25	1218	Asfalt- dobry
15	Warszawska	117814D	596	5,75	3218	Asfalt – zły
16	Lipowa	117801D	1485	4,15	6154	Asfalt - dobry
17	Piastowska	117809D	561	3,50	2798	Asfalt - zły
18	11 Listopada	117802D	965	5,25	5223	Asfalt - zły
19	Ogrodowa	117806D	149	5,50	1947	Asfalt - dobry
20	Dąbrowskiego	117795D	267	5,50	1947	Asfalt - dobry
21	Niecała	117805D	200	3,45	690	Asfalt- zły
22	Przemysłowa	117812D	586	5,00	2890	Kostka brukowa-zły
23	Boh.Getta	117791D	1217	5,00	6026	Asfalt- zły
24	Parkowa	117807D	732	4,87	4380	Asfalt- zły

25	Górnośląska	117797D	870	3,00	3375	Asfalt - dobry
26	Pomorska	117811D	401	3,50	1403	Asfalt - dobry
27	Mazurska	117797D	1039	2,70	2493	Asfalt - dobry
28	Wysoka	117816D	166	3,00	842	Asfalt - dobry
29	Łącznik Kolejowa- Piastowska	117819D	673	3,75	1300	Asfalt - zły
30	Granna- Łomnica	4503004	588	3	1764	Asfalt - dobry
31	Osówka- Sierpnica		1350 mb	4	5400	Asfalt – zły
32	Sierpnica-Walim	4503001	2716	3,75	10 185	Asfalt - dobry

Tabela nr 6: Sieć dróg na terenie gminy Głuszyca, źródło własne

Miasto posiada zabudowę łańcuchową w znacznej części skupioną wzdłuż drogi wojewódzkiej, nr 381 gdzie realizowany jest cały ruch kołowy z Wałbrzycha do Nowej Rudy, Kłodzka i przejść granicznych w Tłumaczowie, Boboszowie i Kudowie. W ostatnich latach znacząco wzrósł ruch zestawów transportujących kruszywa z okolicznych kamieniołomów. Droga ta na terenie Głuszycy jest nieprzystosowana do prowadzenia ruchu tranzytowego zwłaszcza z udziałem transportu ciężkiego. Powoduje to nie tylko utrudnienia w ruchu miejskim ale także wzrost wypadkowości, zanieczyszczenia atmosfery oraz większe zagrożenie hałasem i wibracjami. W związku z tym zakłada się budowę obwodnicy miasta po stronie zachodniej. Na wykresie poniżej ukazano wzrost ruchu na drodze wojewódzkiej nr 381. Niestety kolejne badanie potwierdzające tendencję wzrostową zostanie przeprowadzone w 2005 roku, przedstawione dane pochodzą z 1995 i 2000 roku.

Wykres nr 2: Średni dobowy ruch pojazdów, droga wojewódzka 381, km 13.6, źródło DZDW

Uzupełnieniem istniejącego układu sieci komunikacji drogowej, jest trasa linii kolejowej relacji Wałbrzych – Kłodzko z dwoma dworcami usytuowanymi w Głuszycy i Głuszycy Grn. Pomimo atrakcyjności turystycznej w/w linii, zauważa się znaczący spadek przewozów pasażerskich wraz z likwidacją połączeń.

2.5.2 Gospodarka wodno-ściekowa

Gmina Głuszyca należy do Wałbrzyskiego Związku Wodociągów i Kanalizacji, na który to scedowała swój statutowy obowiązek zaopatrzenia mieszkańców w wodę oraz odbiór ścieków. W imieniu związku natomiast zadanie te wykonuje powołana przez niego firma pod nazwą Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. zarządzająca siecią kanalizacyjną i wodociagową.

Na terenie gminy istnieje sieć wodociagową o długości 19,2 km. Obejmuje ona Głuszycę, Głuszycę Górną, Grzmiącą i Łomnicę. W mieście przyłącza wodociagowe doprowadzono do 475 budynków (100%), na wsi do 120 budynków tj. 40%. Roczne zużycie wody to ok. 600 000m³.

Brak zwodociagowania dotyczy wsi Sierpnica, Kolce i Radosnej /część Łomnicy/, na obszarze w/w wsi woda dostarczana jest za pomocą studni przydomowych.

Stan sieci wodociagowej jest niezadowolający, sieć ulega częstym awariom a jej szczelność powoduje znaczącą utratę transportowanej wody.

Wodociągi i kanalizacja. Stan na 2002 r.

Wyszczególnienie	sieć w km		połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych		zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w	ścieki odprowadzane siecią kanalizacyjną
	wodociągi	kanalizacja	wodociągi	kanalizacja	dam ³	w dam ³
Gmina Głuszycza	19,2	14,0	629	600	240	421
						

Tabela nr 7: Wodociągi i kanalizacja na terenie Gminy, Źródło: Dane Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego 2003

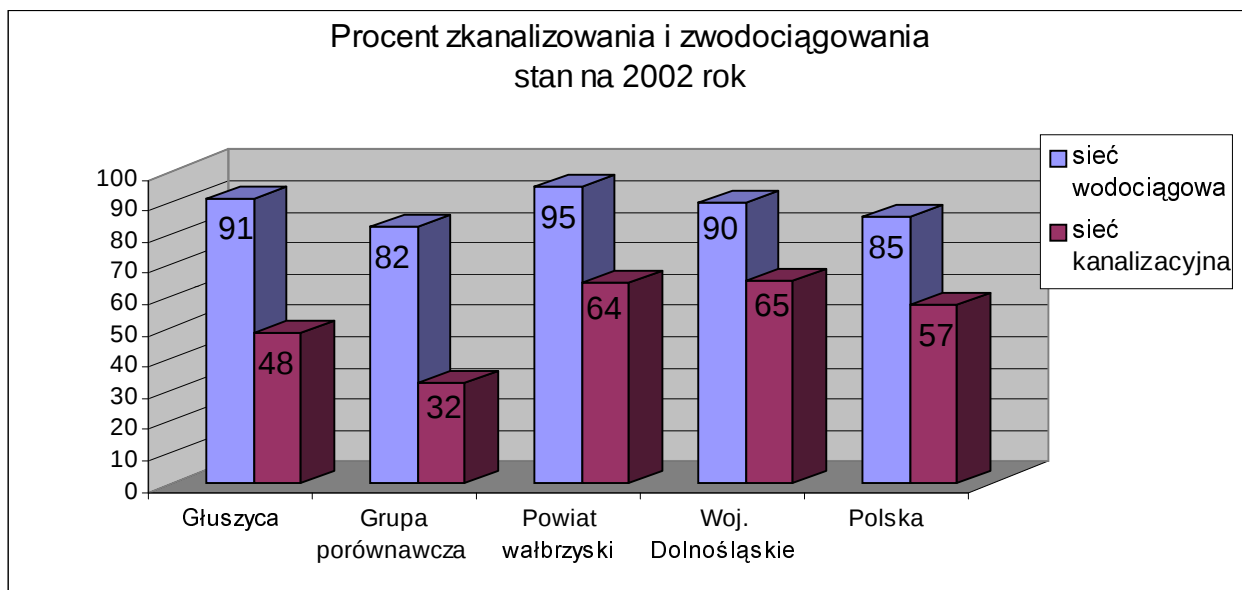
Gmina dysponuje aktualnie 5 ujęciami wody pitnej:

- ujęcie szczelinowe i drenażowe w Głuszycy Górnej przy ul. Granicznej o wydajności około 700 m³/d,
- ujęcie drenażowe, szczelinowe i powierzchniowe w Łomnicy o wydajności 1205 m³/d,
- ujęcie powierzchniowe w Kolcach o niewielkiej wydajności,
- ujęcie powierzchniowe w Grzmiącej,
- ujęcie powierzchniowe po byłym kamieniołomie o wydajności 1000 m³/d w Głuszycy Górnej - także zbiornik rezerwowy.

Wody podziemne są słabo izolowane, zaliczone do III klasy czystości i zanieczyszczone najczęściej azotanami.

Jednym z najważniejszych problemów Gminy z zakresu problemów bytowych ludności a jednocześnie działań nakierowanych na ochronę środowiska jest brak kompleksowego rozwiązania problemu ścieków.

Wykres nr 3 przedstawia sytuację zwodociągowania i skanalizowania gminy na tle sytuacji innych obszarów kraju.

Wykres nr 3: Wodociągi i kanalizacje w Gminie Głuszyca, źródło własne

W przypadku kanalizacji jedynie miasto Głuszyca i częściowo Głuszyca Górna jest skanalizowana. Do istniejącego kolektora sanitarnego, podłączone jest jedynie 360 budynków co stanowi niespełna 76% miasta. Ścieki sanitarne z pozostałych budynków w mieście odprowadzane są do osadników bezodpływowych a stamtąd do studni zrzutowej na kolektorze sanitarnym lub niestety bezpośrednio do wód powierzchniowych. Kolektor sanitarny odprowadza ścieki do oczyszczalni ścieków w Jugowicach. Wydajność oczyszczalni to 16 000 m³/dobę.

Tereny wiejskie w gminie nie są skanalizowane. Ścieki sanitarne z budynków odprowadzane są do osadników bezodpływowych lub bezpośrednio do wód powierzchniowych.

Kanalizacja deszczowa na terenie Gminy obejmuje jedynie miasto. Kanalizacja w postaci rurociągów kanalizacyjnych i rowów przydrożnych w zasadzie spełnia swoje zadanie. Niestety brak jest urządzeń podczyszczających. Ścieki te odprowadzane są do cieków powierzchniowych (głównie Bystrzyca i jej dopływy).

2.5.3 Sieć energetyczna i ciepła.

Przez teren Gminy przebiegają magistrale sieci wysokiego napięcia 110 kV relacji Wałbrzych – Nowa Ruda oraz średniego napięcia 20 kV i 10 kV. Na terenie miasta przy ulicy Niecałej zlokalizowany jest GPZ. Na terenie Gminy występują jedynie sporadyczne braki w zasilaniu energią elektryczną. Większa część ulic i dróg posiada oświetlenie (730 punktów świetlnych) - wyjątkiem są drogi: Lipowa, Mazurska, Pomorska. Sieć oświetleniowa jest w znacznej części zdekapitalizowana, a punkty oświetleniowe są energochłonne. 2/3 urządzeń oświetlenia ulicznego jest własnością Zakładu Energetycznego w Wałbrzychu.

Miasto i gmina nie posiada zorganizowanej gospodarki ciepłej. System ciepłownictwa opiera się na ogrzewaniu etażowym c.o. gazowym lub węglowym instalowanym indywidualnie. Istnieje jedna kotłownia lokalna obsługująca osiedle mieszkaniowe przy ul. Pionierów i Łukasiewicza.

2.5.4. Sieć gazowa

W Gminie z gazu przewodowego korzysta w całości miasto i część wsi Głuszyca Górna. W mieście zasilanych jest 276 budynków. Jest to możliwe dzięki istnieniu około 35 km sieci gazowej.

Tabela poniżej przedstawia sieć gazową oraz odbiorców, zużycie gazu i energii elektrycznej w gospodarstwach domowych.

Wyszczególnienie	gaz				energia elektryczna w miastach	
	sieć w km	połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych	odbiorcy	zużycie w dam ³	odbiorcy	zużycie w MW h
Gmina Głuszyca	35,0	276	3443	1300	3580	4414

Tabela nr 8: Sieć gazowa i elektryczna na terenie gminy, źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego 2003

Przez teren Gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia <f>200 mm relacji Wałbrzych-Kłodzko oraz dochodzi z kierunku Wałbrzycha gazociąg średniego ciśnienia <f>100 mm. Tereny wiejskie gminy poza częścią Głuszycy Górnej nie posiadają sieci gazowej.

2.5.5 Gospodarka odpadami

Na terenie gminy funkcjonuje system zbiórki odpadów niesegregowanych oraz selektywna zbiórka tworzyw sztucznych, szkła i makulatury.

Zbiórka odpadów niesegregowanych odbywa się do pojemników i kontenerów. Transport odpadów odbywa się pojazdami bezpylnymi lub kontenerowymi.

Selektywna zbiórka prowadzona jest od 2001 roku przez firmę „WPO” Sp. z o.o. w Wałbrzychu w systemie pojemnikowym. Na terenie gminy rozstawionych jest 10 zestawów po 3 pojemniki (o pojemności 1,5m³).

Ogółem w 2002 roku zebrano- 4,4 Mg surowca, w tym:

- - papieru – 4 Mg,
- - tworzyw sztucznych – 0,4 Mg.

W 2003 r. zebrano ogółem 9,26 Mg surowca, w tym:

- - szkła – 6,21 Mg,
- - papieru – 1,60 Mg,
- - tworzyw sztucznych – 1,45 Mg.

Transport odpadów odbywa się pojazdem specjalistycznym.

Selektywna zbiórka tworzyw sztucznych na terenie gminy finansowana jest ze środków własnych firmy „WPO” Sp. z o.o. w Wałbrzychu.

Transport odpadów komunalnych

Na terenie gminy zbiórką i transportem odpadów komunalnych zajmują się następujące przedsiębiorstwa:

Nieczystości stałe:

- Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o. ul. Piasta 16, Wałbrzych,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno Usługowo-Handlowe „MAXER”- Grzmiąca, ul. Wiejska 14, Głuszyca,

Nieczystości płynne:

- Transport Drogowy Wywóz Nieczystości Stałych i Płynnych – Paweł Kasprzak, ul. Długa 3b/7, Walim
- Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o. ul. Piasta 16, Wałbrzych
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno Usługowo-Handlowe „MAXER”- Grzmiąca, ul. Wiejska 14, Głuszyca

Odzysk i unieszkodliwianie odpadów

Aktualnie na terenie gminy nie funkcjonują obiekty gospodarki odpadami (składowiska odpadów, sortownia i kompostownia). Odpady powstające na terenie gminy wywożone są m.in. na składowiska odpadów w Wałbrzychu, Sulisławicach, Mieroszowie, Starym Jaworowie. Na terenie gminy zlokalizowane jest nieczynne składowisko odpadów komunalnych, wymagające rekultywacji.

Na podstawie wojewódzkiego planu gospodarki odpadami oraz planu gospodarki odpadami dla powiatu wałbrzyskiego, na terenie gminy wyodrębniono następujące rodzaje odpadów (tabela nr 9 poniżej).

Lp.	Rodzaje odpadów komunalnych	Ilość wytwarzanych odpadów (Mg)
1	Domowe odpady organiczne	786,41
2	Odpady zielone	97,41
3	Papier i tektura (nieopakowaniowa)	185,97
4	Opakowania z papieru i tektury	185,97
5	Opakowania wielomateriałowe	41,32
6	Tworzywa sztuczne	229,06

	nieopakowaniowe	
7	Opakowania z tworzyw sztucznych	98,17
8	Tekstylia	75,51
9	Szkło nieopakowaniowe	30,20
10	Opakowania ze szkła	171,17
11	Metale	78,41
12	Opakowania z blachy siatkowej	20,14
13	Opakowania z aluminium	10,06
14	Odpady mineralne	266,05
15	Drobna frakcja popiołowa	421,96
16	Odpady wielogabarytowe	141,66
17	Odpady budowlane	283,32
18	Odpady niebezpieczne	18,89
19	Razem	3115,75

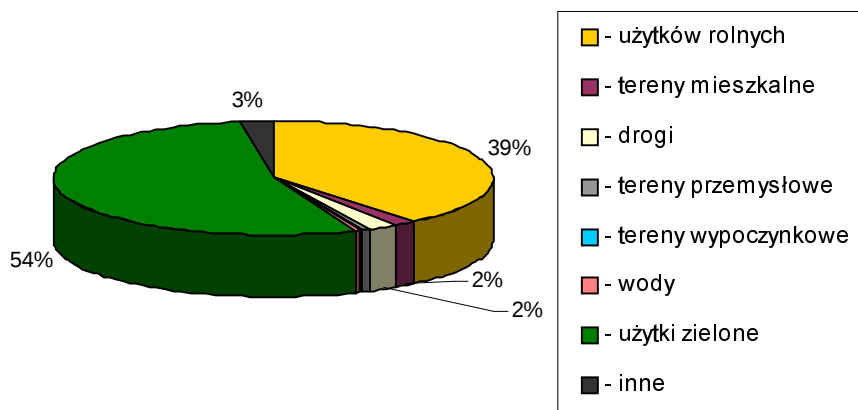
Tab. 9: Rodzaje odpadów na terenie gminy, źródło własne

W oparciu o wskaźniki ilościowe i jakościowe odpadów, oszacowano, że na terenie gminy Głuszyca powstaje ok. 3 115,7 Mg odpadów. Gmina Głuszyca liczy 9444 mieszkańców (wg GUS, stan na 31.12.2003 r.), w związku z powyższym ilość odpadów przypadająca na jednego mieszkańca wynosi **330 kg/m/rok**.

2.5.6 Powierzchnia i użytkowanie gruntów

Powierzchnia administracyjna gminy wynosi 6192 ha, w tym:

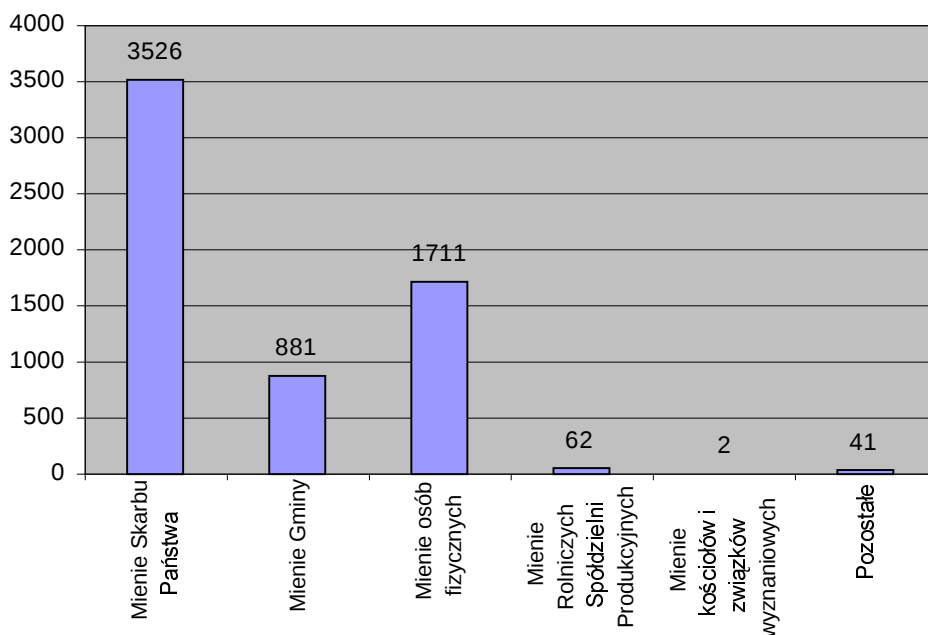
- użytki rolne	2400 ha	38,7 %
- tereny mieszkalne	114 ha	1,8 %
- drogi	137 ha	2,2 %
- tereny przemysłowe	27 ha	0,4 %
- tereny wypoczynkowe	21 ha	0,3 %
- wody	22 ha	0,3 %
- użytki zielone	3313 ha	53,5 %
- inne	158 ha	2,5 %

Wykres nr 4: Struktura gruntów, źródło własne

Ponad połowę powierzchni gminy zajmują lasy (53,5%) w większości stanowiące własność Skarbu Państwa. Wg klasyfikacji siedliskowej, na obszarze gminy przeważają lasy górskie tj. Bory mieszane i lasy mieszane z najczęściej występującymi gatunkami drzew takimi jak: świerk, sosna, brzoza, jesion i buk. Najliczniejszą grupę stanowią drzewa stare (61 –100 lat).

Użytki rolne zajmują blisko 2400 ha, w tym: 714 ha to grunty orne, a 1199 ha to łąki i pastwiska. Są to jednak gleby o niskiej jakości. Przeważają tutaj gleby V i VI klasy bonitacyjnej, oraz gleby łęgowe należące do IV klasy bonitacyjnej.

Wykres nr 5: Struktura władania gruntami, źródło własne

Zgodnie z zamieszczonym powyżej wykresem najwyższy odsetek, bo aż 57% terenów gminy jest we władaniu Skarbu Państwa /przeważnie Lasy Państwowe/, własność prywatna stanowi 27 %, a własność gminy to zaledwie 14%.

Wyszczególnienie	Powierzchnia Gminy		sołectwa	Miejscowości		Powierzchnia gruntów w gestii jednostek samorządu terytorialnego w ha	
	km ²	% powierzchni województwa		Ogółem	W tym wiejskie	Razem	w tym przekazanych w użytkowanie wieczyste
Gmina Głuszyca	62	0,3	5	6	5	883	109
W tym miasto	16	0,1	x	1	x	-----	-----

Tabela 10: Powierzchnia i sieć osadnicza: dane Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego 2003

Niewielka liczba gospodarstw związana jest z faktem trudnych warunków, niską jakością gleb oraz przemysłowym charakterem gminy.

2.5.7 Zasoby mieszkaniowe

Na terenie gminy znajduje się:

- 79 budynków komunalnych,
- 164 budynków wspólnot mieszkaniowych z udziałem gminy

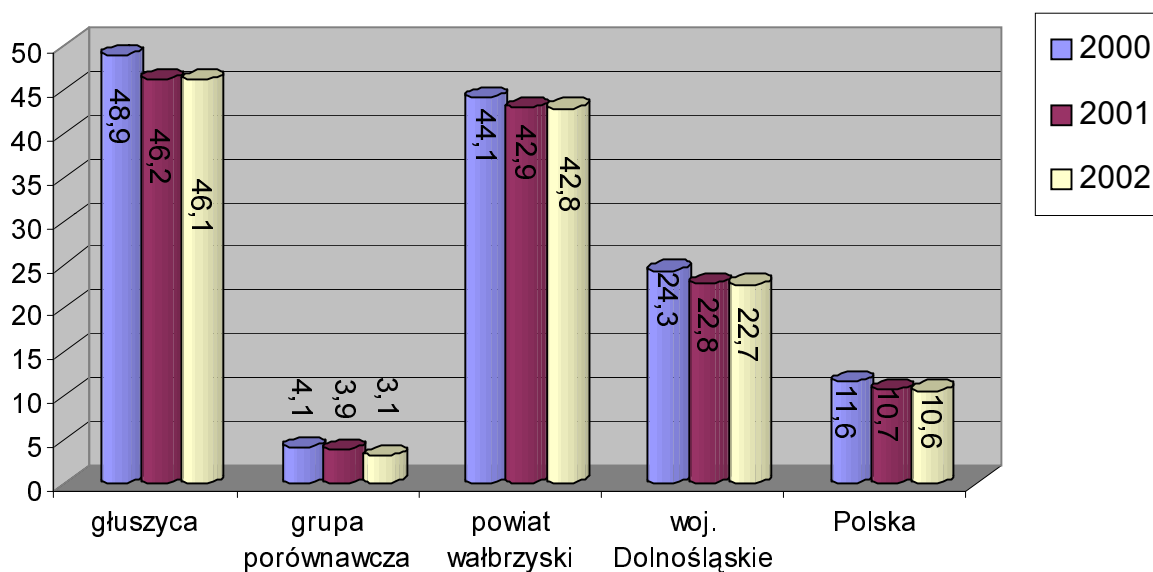
Zarządcą w/w budynków jest Zakład Usług Mieszkaniowych i Komunalnych Sp. z o.o. w Głuszycy (ZUMiK)

- 637 budynki prywatne,
- 12 budynków Spółdzielni Mieszkaniowej „Górnik” z Wałbrzycha.

		<i>Gmina Głuszyca</i>
Mieszkania		3316
Izby		10286
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys m ²		187,5
Średnia liczba izb w mieszkaniu		3,10
Liczba osób na:	mieszkanie	2,90
	izbę	0,93
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	Na mieszkanie	56,5
	Na izbę	19,5

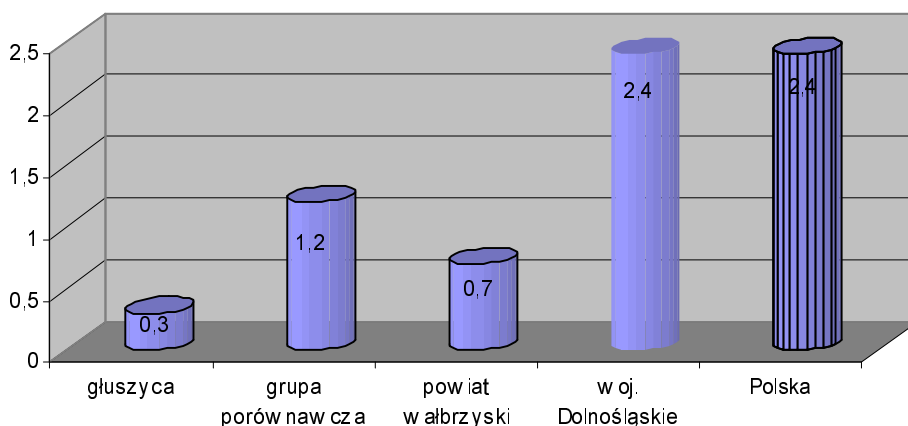
Tabela 11: Mieszkania na terenie gminy Głuszyca, źródło własne

Większość zasobów mieszkaniowych miasta Głuszyca stanowią budynki stare, wybudowane w większości przed 1918 r., co stanowi około 50% całych zasobów mieszkaniowych. Około 35% budynków zostało wybudowanych w latach 1918 – 1944. Jedynie 15 % budynków jest wybudowanych po drugiej wojnie światowej. Stan techniczny większości zasobów mieszkaniowych wymaga remontów kapitalnych oraz wyposażenia lub doposażenia ich w media techniczne. Jednak obowiązująca na terenie gminy stawka czynszu nie pozwala na szybką poprawę stanu mienia komunalnego, które stanowi znaczący procent wszystkich mieszkań w gminie. Gospodarka komunalna generuje corocznie ponad 0,5 mln deficytu. Od kilku lat lokale mieszkalne sprzedawane są najemcą na preferencyjnych warunkach, co ma prowadzić do zmniejszenia deficytu oraz zwiększenia przywiązania właściciela do lokalu i zadbanie o jego stan techniczny.

Wykres nr 6: Mieszkania komunalne jako procent wszystkich mieszkań. źródło własne

Od wielu lat budownictwo mieszkaniowe na terenie gminy praktycznie zanikło, spowodowane jest to ubożeniem społeczeństwa oraz brakiem rozwiązań wspomagających budownictwo komunalne i socjalne. W obowiązującym do 2000 roku planie zagospodarowania przewidziane są tereny pod zabudowę mieszkaniową o pow. 27,2 ha (budownictwo niskiej intensywności). Tereny te mają możliwość podwiązania się do istniejących sieci ulicznych oraz infrastruktury technicznej. Są to obszary w rejonach ulic Warszawskiej, Łomnickiej, Kolejowej, Pionierów, Łukasiewicza, Piastowskiej, Sienkiewicza, Kościuszki, Grunwaldzkiej i Polnej.

Wykres nr 7: mieszkania oddane do użytku w okresie 2000 - 2002 jako procent wszystkich mieszkań

Na wsiach przeważa zabudowa zagrodowa. Budynki mieszkalne znajdują się w średnim bądź dobrym stanie, lecz większość bez podstawowych wyposażzeń w instalacje takie jak kanalizacja, gaz lub woda.

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym mieszkania wyposażone w:									
		Wodociąg		Ustęp spłukiwany		Łazienka	Ciepła woda	Gaz		Centralne ogrzewanie	
		Razem	W tym z sieci	Razem	W tym z odprowadzeniem do sieci			Z sieci	Z butli	Zbiorowe	Indywidualne
	W tysiącach										
Gmina Głuszycza	3,3	3,2	3,0	2,3	1,6	2,2	1,8	2,4	0,6	0,8	1,2
w tym miasto	2,6	2,5	2,5	1,9	1,5	1,7	1,5	2,2	0,2	0,8	0,9

Tabela nr 12: Mieszkania na terenie gminy, źródło GUS

2.6 Obszary i obiekty wpisane do wykazu i rejestru zabytków.

GŁUSZYCA

Lp	Nazwa ulicy	Zabytek
1	Bohaterów Getta	Dom mieszkalny, 1875/80, nr 8,
2		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 12,
3		Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 24,
4		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 38,
5		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 40,
6		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 54.
7	Górna	Dom mieszkalny, 3 ćw. XIX, nr 1,
8		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 3,
9		Dom mieszkalny, 1904, nr 5.
10	Grunwaldzka	Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 5,
11		Dom mieszkalny, k. XIX, nr 6,
12		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 13,
13		Dom mieszkalny, 4 ć. XIX, nr 14,
14		Willa, pocz. XX, nr 15,
15		Budynek produkcyjno – usługowy, obecnie Argotex, pocz. XX, nr 16,
16		Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 20,
17		Pałac fabrykanta, obecnie dom kultury, 4 ćw. XIX, wpis do rejestru zabytków dnia 02.02.95 r. Nr 1452/wł. nr 21,
18		Dom mieszkalny, 2 poł. XIX, nr 26,
19		Dom mieszkalny, 2 poł. XIX, nr 28,
20		Szpital, XIX/XX, nr 29,
21		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX nr 30,
22		Dom mieszkalny, ok. 1910, nr 33,
23		Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 34,
24		Willa, obecnie budynek biurowy, 4 ćw. XIX, nr 36,
25		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 36a,
26		Zespół szkół: a) budynek szkoły, ok. 1910, nr 37, b) sala gimnastyczna, około 1910, nr 37.
27		Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 38,
28		Pałac, obecnie dom mieszkalny, 1800, 1959, wpis do rejestru zabytków dnia 30.06.66 r. Nr 1734, nr 41,

29		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 43,
30		Zajazd „Pod Jeleniem”, 1786, pocz. XX, wpis do rejestru zabytków dnia 30.06.66 r. Nr 1733, nr 44,
31		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 47,
32		Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 48,
33		Dom mieszkalny , 4 ćw. XIX, nr 52,
34		Dom mieszkalny , 4 ćw. XIX, nr 54.
35		Zespół budynków administracyjno- sądowych: a) budynek administracyjny, obecnie Urząd Gminy, pocz. XX, nr 55, b) budynek aresztu, obecnie nie użytkowany, 1 ćw. XX, nr 55.
36		Dom mieszkalny, k. XIX, nr 67,
37		Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 81,
38		Dom mieszkalny, 1839, nr 87,
39		Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 88.
40	Kościuszki	Dom mieszkalny, 1 ćw. XX, nr 3,
41		Dom mieszkalny, 1862, nr 7,
42		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 8,
43		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 13,
44		Dom mieszkalny, ok. poł. XIX, nr 15.
45	Leśna	Dom mieszkalny, k. XIX, nr 10.
46	Parkowa	Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 1,
47		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 3,
48		Dom mieszkalny, poł. XIX, nr 5,
49		Willa z XIX/XX, nr 7,
50		Willa fabrykanta, obecnie szkoła włókiennicza, XIX/XX, nr 9.
51	Polna	Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 1.
52	Sienkiewicza	Dom mieszkalny, k. XIX, nr 8,
53		Dom mieszkalny, 1875, nr 15,
54		Dom mieszkalny, k. XIX, nr 17,
55		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 19,
56		Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 27,
57		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 33,
58		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 59,
59		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 61,
60		Dom mieszkalny, pocz. XX, nr 63,
61		Dom mieszkalny, k. XIX, nr 65,
62		Dom mieszkalny, k. XIX, nr 75.

63	Włóknarzy	Dom mieszkalny, pocz. XX, nr 5,
64		Dom mieszkalny, k. XIX, nr 7,
65		Willi fabrykanta, obecnie teren zakładów Inniarskich, ok. 1870.
66	Wysoka	Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 1,
67		Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 3.

GŁUSZYCA GÓRNA

Lp	Ulica	Zabytek
1	Kłodzka	Kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Królowej Korony Polskiej, 1809, wpis do rejestru zabytków dnia 30.06.66 r., nr 1731,
2	Grunwaldzka	Kościół pomocniczy p.w. Wniebowzięcia NMP, XVI, XVIII, k. XIX, wpis do rejestru zabytków dnia 30.06.66 r. 1732
3	Cmentarna	Dom mieszkalny, 1786, nr 2.
4	Graniczna	Dom mieszkalny, poł XIX, nr 12,
5		Dom mieszkalny, poł XIX, XX, nr 21,
6		Dom mieszkalny, XVIII/XIX, 4 ć. XIX, nr 25.
7	Kłodzka	Dom mieszkalny, XIX/xx, nr 2,
8		Budynek biurowy „Argotex”, 1900-10, nr 5,
9		Dom mieszkalny, k. XIX, nr 6,
10		Dom mieszkalny, pocz. XX, nr 9,
11		Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 10,
12		Dom mieszkalny, pocz. XX, nr 11,
13		Dom mieszkalny, pocz. XX, nr 13,
14		Dom mieszkalny, pocz. XX, nr 14,
15		Zespół magazynów zbożowych: a) dom mieszkalny, 2 poł. XVIII, k. XIX, nr 17, b) budynek wagowni, 3 ćw. XIX, nr 17, c) magazyn I, 3 ćw. XIX, nr 17, d) magazyn II, 3 ćw. XIX, nr 17.
16		Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 26,
17		Dom mieszkalny, pocz. XX, nr 28,
18		Dom mieszkalny, XIX/ XX, nr 30,
19		Dom mieszkalny, pocz. XX, nr 31,
20		Dom mieszkalny, XIX/XX nr 33,
21		Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 34,
22		Dom mieszkalny, 1834, nr 38,
23		Dom mieszkalny, pocz. XX, nr 40,

24		Dom mieszkalny, 2 ćw. XIX, nr 44,
25		Dom mieszkalny, pocz. XIX/XX, nr 46,
26		Dom mieszkalny, pocz. XX, nr 50,
27		Dom mieszkalny, pocz. XX, nr 53,
28		Budynek plebani, XIX/XX, nr 56,
29		Dom mieszkalny, 1817, pocz. XX, nr 60,
30		Dom mieszkalny, nr 62,
31		Dom mieszkalny, 1841, nr 66,
32		Dom mieszkalny, 3 ćw. XIX, nr 70,
33		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 81,
34		Willa, pocz. XX, nr 83,
35		Dom mieszkalny, pocz. XX, nr 87,
36		Dom mieszkalny, 1 poł. XIX, XX, nr 105,
37		Zespół dworca kolejowego: a) Dworzec PKP, 2 poł. XIX, b) Wiata peronowa, 2 poł. XIX. c) Most kolejowy, 2 poł. XIX.
38	Kolejowa	Dom mieszkalny, k. XIX, nr 1.
39	Zielona	Dom mieszkalny, ok. 1910, nr 2.

GŁUSZYCA - ZIMNA WODA

Lp	Ulica	Zabytek
1	Gdańska	Budynek mieszkalno-gospodarczy, 4 ćw. XIX, nr 3,
2		Dom mieszkalny, poł. XIX, nr 4,
3		Dom mieszkalny, 3 ćw. XIX, nr 6,
4		Dom mieszkalny, poł. XIX, nr 7,
5		Budynek gospodarczy, 4 ćw. XIX, nr 11.

GRZMIĄCA

Lp	Ulica	Zabytek
1		Ruiny zamku Rogowiec, XIII-XV, wpis do rejestru zabytków nr 675, dnia 28.03.60 r.
2	Spółdzielców	Dom mieszkalny, 1736, nr 2,
3		Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 5.
4	Trzy Strugi	Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 1.
5	Turystyczna	Dom mieszkalny, poł. XIX, nr 1,
6		Dom mieszkalny, k. XVIII, nr 2.

7	Wiejska	Kościół filialny p.w. Matki Boskiej Zielnej, 1754, 1847, wpis do rejestru zabytków nr 1210, dnia 15.12.1964 r.,
8		Dom mieszkalny, pocz. XIX, nr 3,
9		Dom mieszkalny, 1792, nr 4,
10		Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 8,
11		Zespół mieszkalno - gospodarczy: a) dom mieszkalno - gospodarczy, 1855, nr 15, b) stodoła, poł. XIX, nr 15.
12		Dom mieszkalny, 1 ćw. XIX, nr 20,
13		Dom mieszkalny, poł. XIX, nr 23,
14		Dwór, poł. XIX, nr 29,
15		Dom mieszkalny, pocz. XX, nr 31,
16		Dom mieszkalny, 2 ćw. XIX, nr 34,
17		Dom mieszkalny, 1866, nr 38,
18		Dom mieszkalny, 4 ćw. XVIII, nr 46,
19		Budynek mieszkalno-gospodarczy, XIX/XX, nr 48,
20		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 54,
21		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 56,
22		Dom mieszkalny, 1736, pocz. XX, nr 66.

KOLCE

Lp	Ulica	Zabytek
1	Pamięci Narodowej	Magazyn zbożowy, XIX/XX, nr 5,
2		Dom mieszkalny, pocz. XX, nr 10,
3		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 18,
4		Dom mieszkalno – gospodarczy, XIX/XX, nr 22,
5		Dom mieszkalny, poł. XIX, nr 25,
6		Dom mieszkalny, 1927, nr 27,
7		Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 31,
8		Dom mieszkalny, 2 poł. XIX, nr 39,
9		Dom mieszkalno-gospodarczy, k. XIX, nr 41.

ŁOMNICA

Lp	Ulica	Zabytek
1		Zamek- ruina, XV, wpis do rejestru zabytków nr 674, dnia 28.03.1960 r.

2	Sudecka	Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 2,
3		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 5,
4		Dom mieszkalny, poł. XIX, nr 16,
5		Dom mieszkalny, k. XVIII, 4 ćw. XIX, nr 17,
6		Dom mieszkalny, 1810, nr 18,
7		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 18,
8		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 19,
9		Dom mieszkalny, XVIII/XIX, nr 23,
10		Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 25,
11		Dom mieszkalny, pocz. XX, nr 26,
12		Dom mieszkalny, 1 poł. XIX, nr 27,
13		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 29.
14	Trzy Strugi	Dom mieszkalny, ok. poł. XIX, nr 2,
15		Dom mieszkalny, 1908, nr 8.
16	Ustronie	Dom mieszkalny, poł. XIX, nr 2,
17		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 3.

RYBNICA MAŁA

Lp	Ulica	Zabytek
1	Turystyczna	Dom mieszkalny, poł XIX, nr 6,
2		Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 10,
3		Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 11,
4		Dom mieszkalny, poł. XIX, nr 12,
5		Dom mieszkalny, 1713, wpis do rejestru zabytków nr 694, dnia 05.03.60 r., nr 13,
6		Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 19.

SIERPNIKA

Lp	Ulica	Zabytek
1	Świerkowa	Dom mieszkalno-gospodarczy, ok. Poł. XIX, nr 5,
2		Dom mieszkalny, ok. 1790, wpis do rejestru zabytków nr 926/wł, dnia 10.01.83 r., nr 10,
3		Dom mieszkalno – gospodarczy, 4 ćw. XIX, nr 11,
4		Kościół filialny p.w. Matki Boskiej Śnieżnej, 1564, 1785, wpis do rejestru zabytków nr 1215, dnia 15.12.64 r., nr 12,
5		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 15,
6		Dom mieszkalno-gospodarczy, pocz. XIX, nr 20,

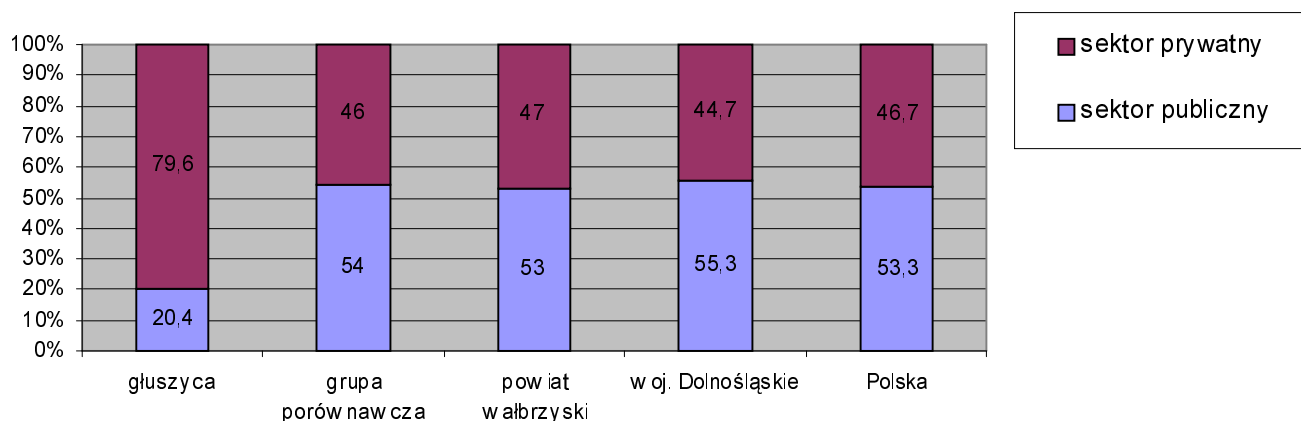
7		Dom mieszkalny, XVIII/XIX, nr 27,
8		Dom mieszkalny, 4 ćw. XIX, nr 31,
9		Dom mieszkalno-gospodarczy, ok. poł. XIX, nr 32,
10		Dom mieszkalno-gospodarczy, ok. poł. XIX, nr 34,
11		Dom mieszkalny, poł. XIX, nr 36,
12		Dom mieszkalny, XIX/XX, nr 37,
13		Dom mieszkalny, ok. poł. XIX, nr 40,
14		Strażnica OSP, 4 ćw. XIX, nr 41.

Cmentarze

- Cmentarz komunalny przy ul. Cmentarnej w Głuszycy o pow. 2,2635 ha,
- Cmentarz parafialny przy Kościele pw. Matki Bożej Śnieżnej w Grzmiącej,
- Cmentarz parafialny przy Kościele pw. Matki Bożej Siewnej w Sierpnicy,
- Cmentarz parafialny przy Kościele pw. Wniebowzięcia NMP w Głuszycy Grn,
- Pomnik i cmentarz ofiar faszyzmu we wsi Kolce,. Na cmentarzu utworzonych jest 41 masowych grobów, w których między 20.01.1945 - 7.05.1945 pochowano co najmniej 1943 osoby. Na bramie wejściowej tablica napisana w języku hebrajskim i polskim,
- Cmentarz ewangelicki we wsi Łomnica
- Cmentarz ewangelicki we wsi Sierpnica

2.7 Gospodarka

Na terenie gminy w 2002 roku, wg GUS, funkcjonowało 978 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 215 podmiotów stanowiło sektor publiczny, natomiast 763 sektor prywatny. Blisko 80% mieszkańców gminy Głuszyca zatrudnionych jest w sektorze prywatnym, jest to współczynnik blisko 2 razy większy niż średnia dla kraju.

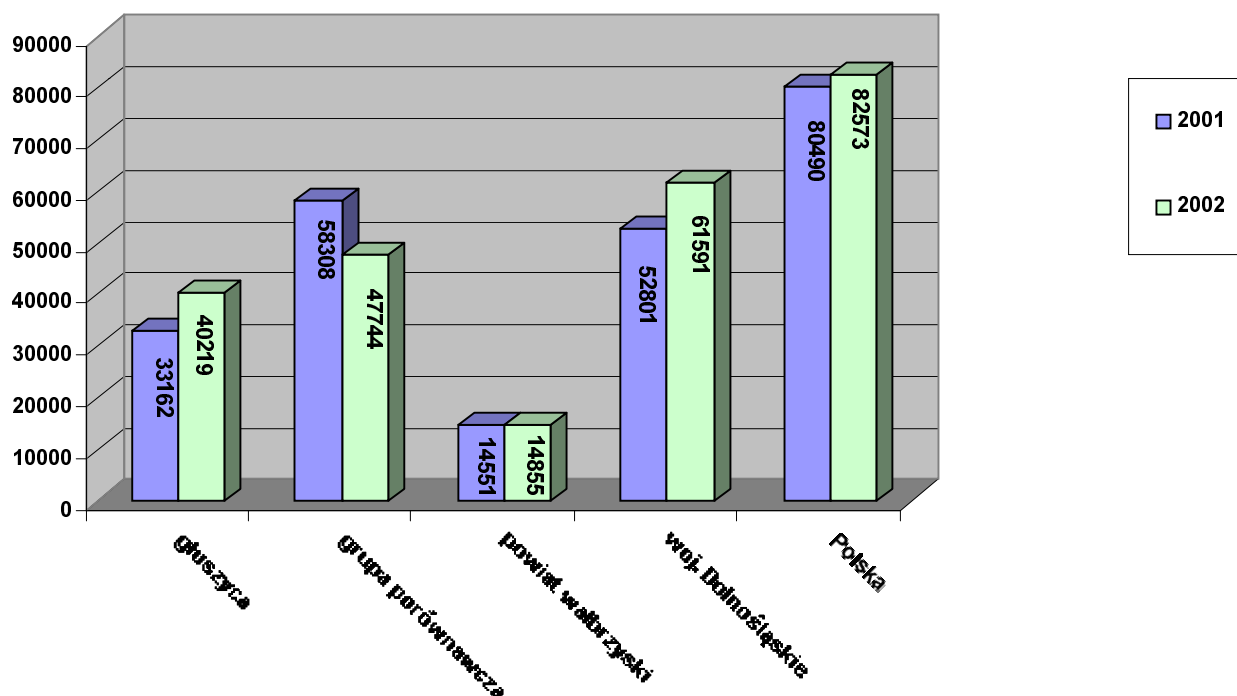
Wykres nr 8: zatrudnienie w sektorze prywatnym i publicznym

Do największych zakładów na terenie gminy Głuszyca zalicza się :

- Dolnośląskie Zakłady Artykułów Technicznych „NORTECH”- produkcja pasów napędowych, taśm przenośnikowych, wyrobów z tworzyw sztucznych i artykułów skórzanych
- DMW EXPORT – IMPORT - wyroby artystyczne i użytkowe z drewna,
- Zakłady Bawełniane „DALL” oraz „DALL+” w upadłości - wytwarza przędze, tkaniny konfekcję - ręczniki frotte, ścierki, obrusy, szlafroki
- Daltex - wytwarza przędze, tkaniny konfekcję - ręczniki frotte, ścierki, obrusy, szlafroki
- „INDRIANA” – poduszki, kołdry, komplety pościelowe, śpiwory i wyroby dla dzieci
- PPHU RAFA-KO – producent pianki poliuretanowej,
- PPHU „ARGOTEX” – produkcja przędzy wełnianej

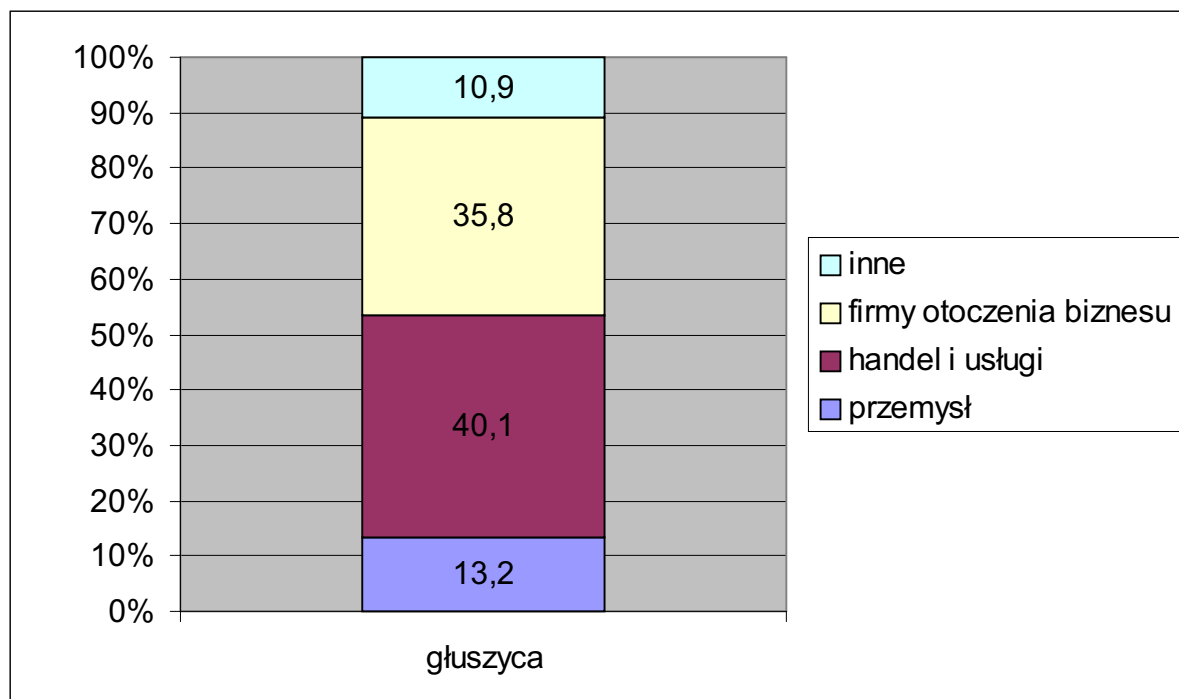
Zakłady te zatrudniają około 1015 – 1050 osób, liczba ta jest różna w zależności od okresu i koniunktury na rynku. Zakłady przemysłowe mają znaczący udział w rynku zatrudnienia na terenie gminy, blisko 80% pracujących jest zatrudnionych w przemyśle. Jest to ponad dwukrotnie większy wskaźnik niż średnia dla Polski.

Z danych przedstawionych poniżej wynika, że rentowność firm prowadzących działalność na terenie gminy jest znacząco niższa od średniej krajowej i wojewódzkiej, ale znacząco wyższa od średniej dla powiatu wałbrzyskiego.

Wykres nr 9: Podatek dochodowy firm (CIT) przypadający na jedną firmę, źródło GUS

W rejonie Głuszycy w latach 1998 - 2002 najwięcej jednostek gospodarczych zarejestrowanych było w sekcji: handel i naprawy oraz obsługa nieruchomości. Pozostałe rodzaje działalności kształtują się na zbliżonym poziomie. Na koniec roku 2002 liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON wynosiła 978. Liczba ta w porównaniu do roku 1998 zwiększyła się o 349 podmiotów. Strukturę sektorową obrazuje wykres nr 10 zamieszczony poniżej.

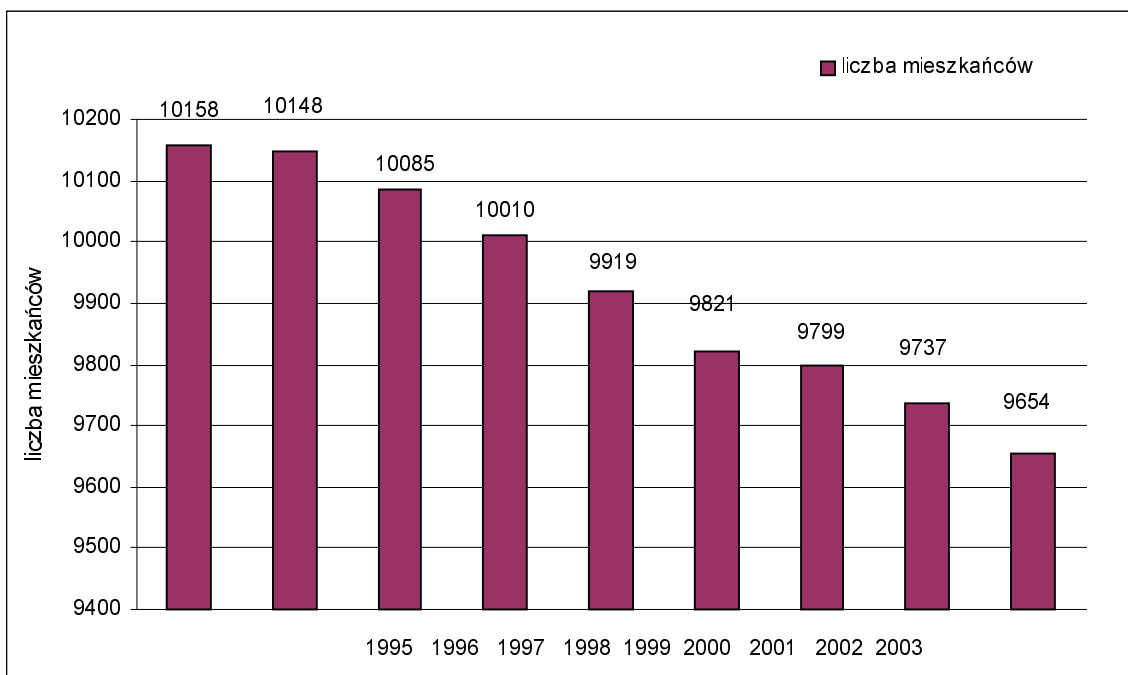
Wykres nr 10: Struktura sektorowa, źródło GUS

2.8 Sfera społeczna

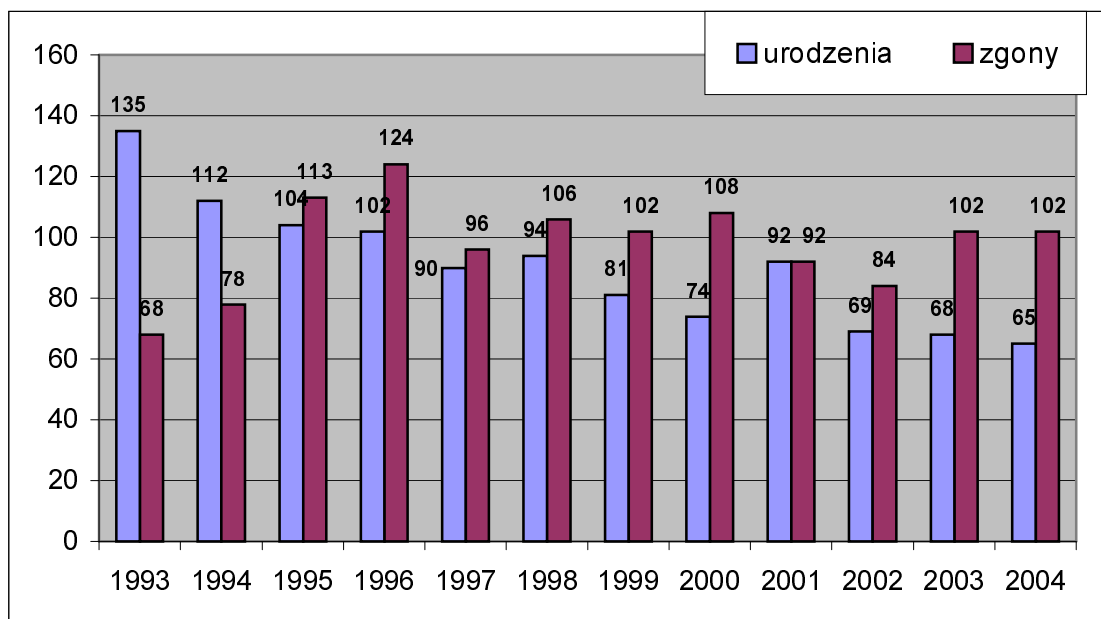
2.8.1 Demografia

Gminę Głuszyca na powierzchni 62 km² zamieszkuje, wg stanu na dzień 30.09.2004 – dane ewidencji ludności, 9620 mieszkańców, daje to gęstość zaludnienia 155 osób na 1 km², przy średniej województwa wynoszące j 145, a krajowej 124 osoby na km. Na przestrzeni 10 lat na terenie gminy zaobserwowano znaczący spadek liczby ludności. Ujemna migracja związana jest niewątpliwie z ciężką sytuacją społeczno-gospodarczą rejonu. Powiat wałbrzyski dotknięty jest wysokim bezrobociem, w związku z tym wiele osób wyjeżdża z gminy w poszukiwaniu pracy, 54% mieszkańców wyjeżdża za pracą do dużych aglomeracji, natomiast 7% udaje się w poszukiwaniu pracy za granicę.

Wyszczególnienie	Stan ludności na dzień 31.12.2003 wg GUS	
	Gmina Głuszyca	Miasto
Ogółem	9392	7111
Mężczyźni	4502	3369
Kobiety	4890	3742
Gęstość zaludnienia na 1 km ²	151	
Kobiety na mężczyzn	1,08	1,11

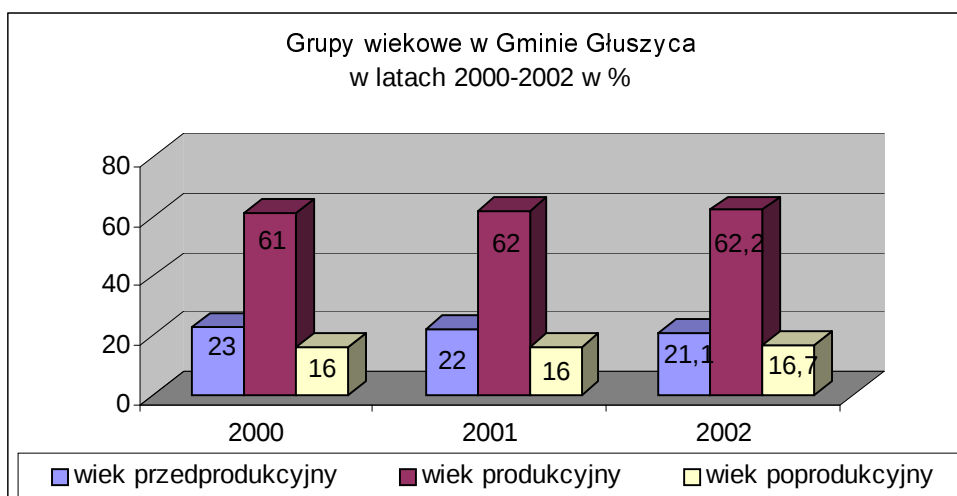
Wykres 11: Liczba ludności w gminie lata 1995 - 2003, źródło własne

Wykres 12: Zgony i urodzenia, źródło własne

Analizując strukturę wieku mieszkańców gminy to największy odsetek (60,3%) stanowią mieszkańcy w wieku produkcyjnym. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet 18-59 lat. Natomiast liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym czyli poniżej 17 roku życia, jak i powyżej 65 dla mężczyzn i 60 dla kobiety, stanowiła 39,7% ogółu populacji w rejonie Głuszycy. W latach 2000-2003 ten stan się utrzymywał.

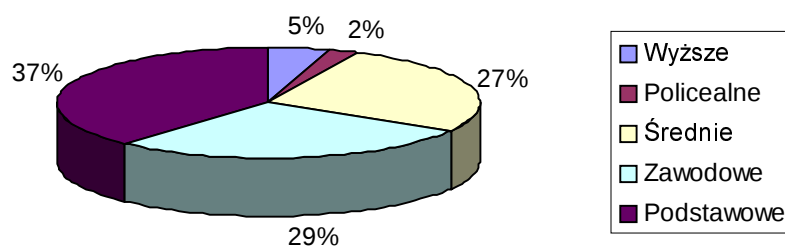
Systematycznie maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. Świadczy to, o ujemnym przyroście naturalnym i w konsekwencji o starzeniu się społeczeństwa gminy.

Wykres 13: Struktura wiekowa, źródło własne

W gminie widoczne są powolne zmiany w poziomie wykształcenia. Przy czym dynamika przyrostu osób z wykształceniem wyższym jest nadal bardzo niska, wiele osób kończących studia opuszcza region szukając pracy w większych aglomeracjach.

Poziom wykształcenia (od 13 roku życia)

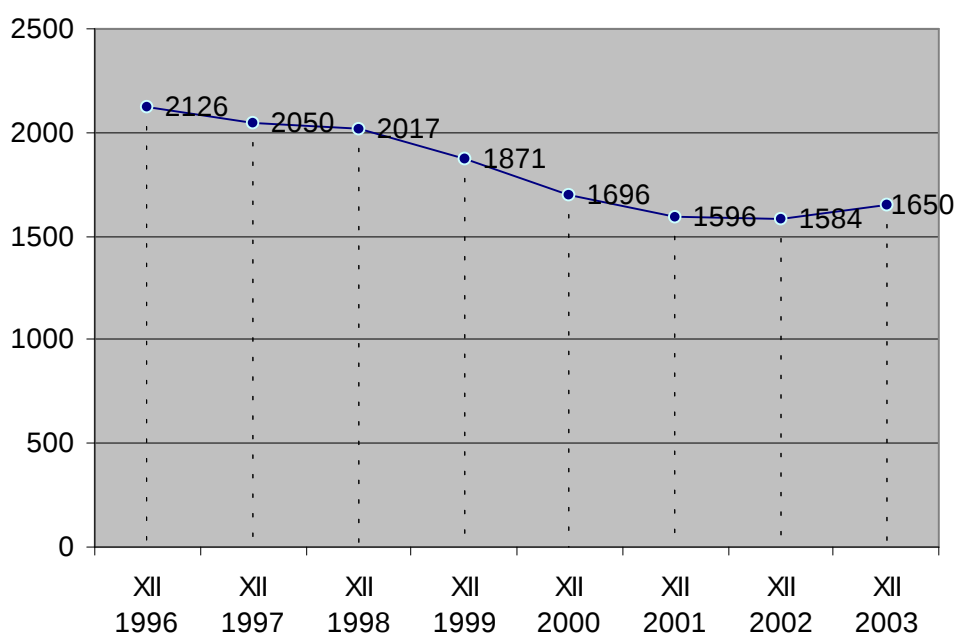
Wykres 14: Poziom wykształcenia mieszkańców, źródło własne

2.8.2 Rynek pracy i zjawisko bezrobocia

Według stanu na rok 2003 w Gminie Głuszyca zatrudnionych było 1650 osób, w tym 1266 w samym mieście. Z ogólnej liczby pracujących najwięcej osób zatrudnionych było w sektorze przemysłu (wykres nr 16).

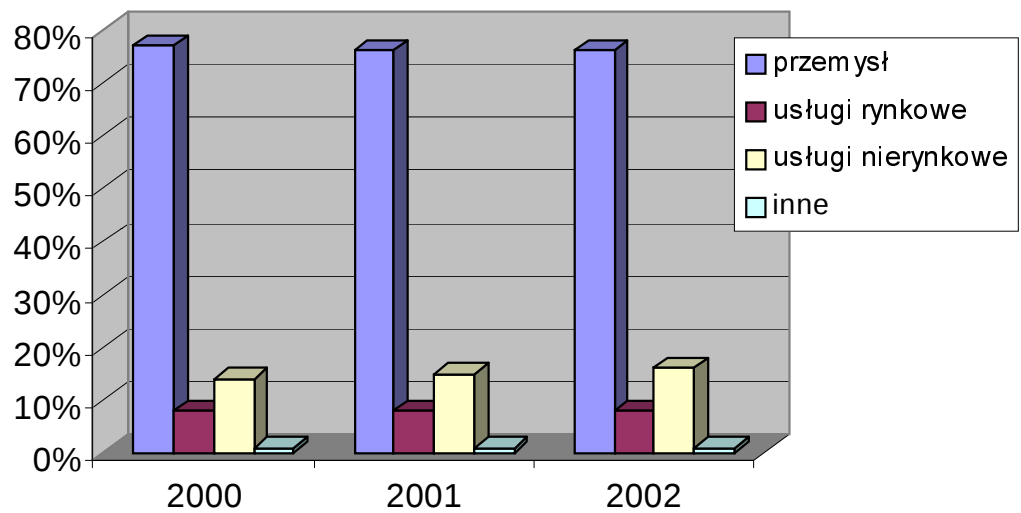
Na przestrzeni ostatnich lat ilość pracujących osób radykalnie malała, tendencja ta uległa zahamowaniu w 2002 roku, sytuację obrazuje wykres nr 15. Dynamikę wzrostu zatrudnienia na tle kraju obrazuje wykres nr 17, można na nim zauważyć, że gmina posiada pozytywną tendencję wzrostową.

Liczba osób zatrudnionych w latach 1996-2003

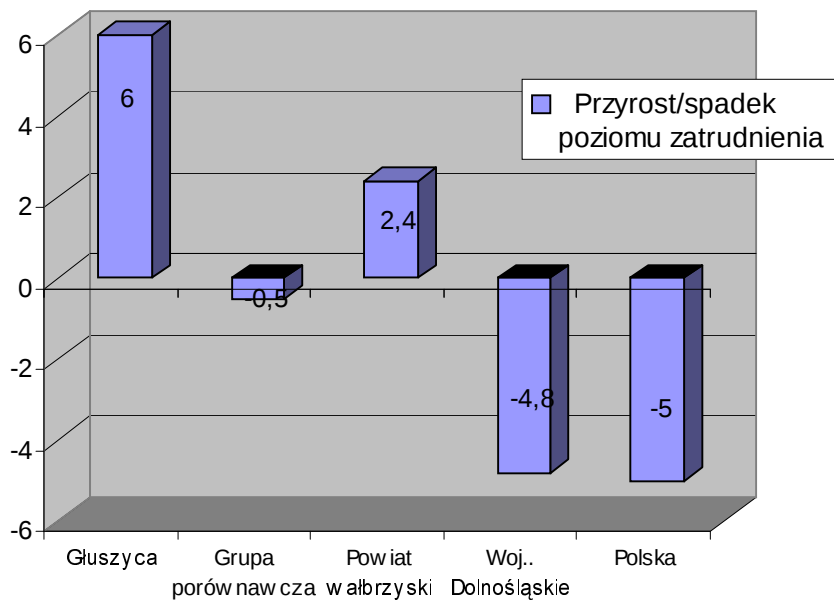
Wykres nr 15: Liczba osób zatrudnionych w latach 1996-2003, źródło GUS

Zatrudnienie w sektorach w % w latach 2000-2002

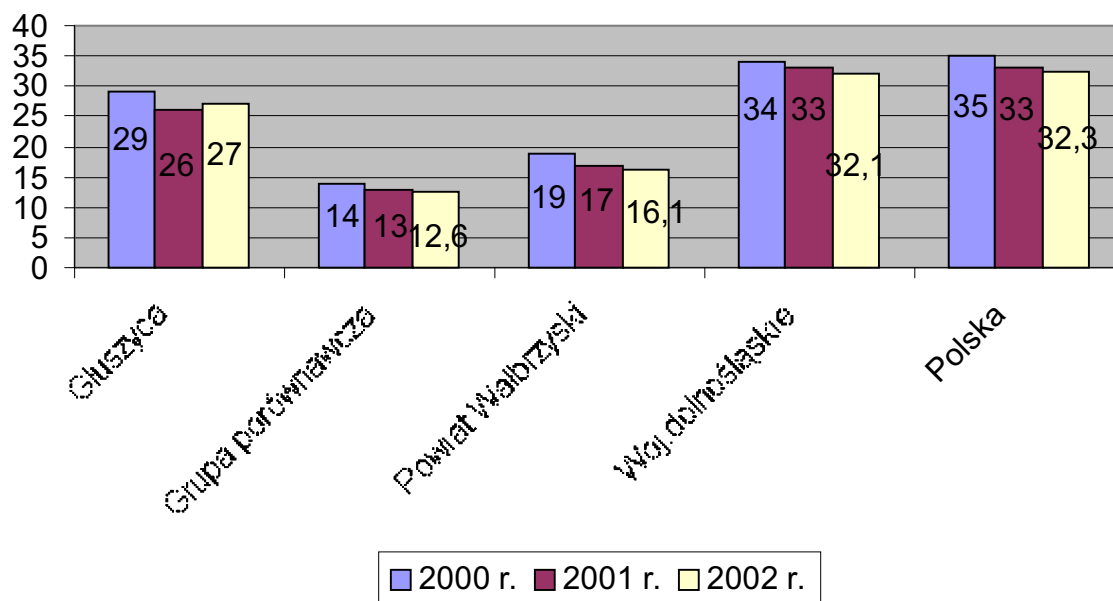

Wykres nr 16: Zatrudnienie w sektorach w latach 2000 – 2002, źródło GUS

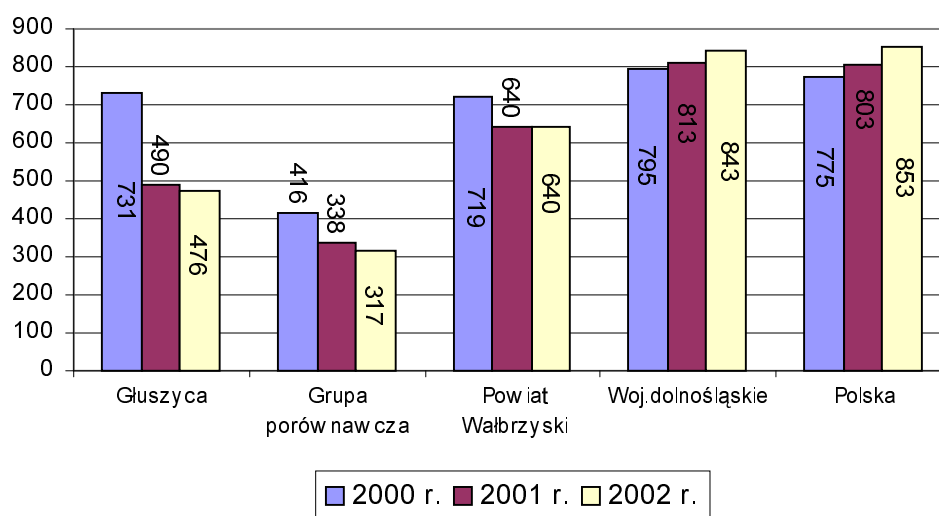
Dynamika zatrudnienia w % w latach 2001-2003

Wykres nr 17: Dynamika zatrudnienia w latach 2001 – 2003, źródło GUS

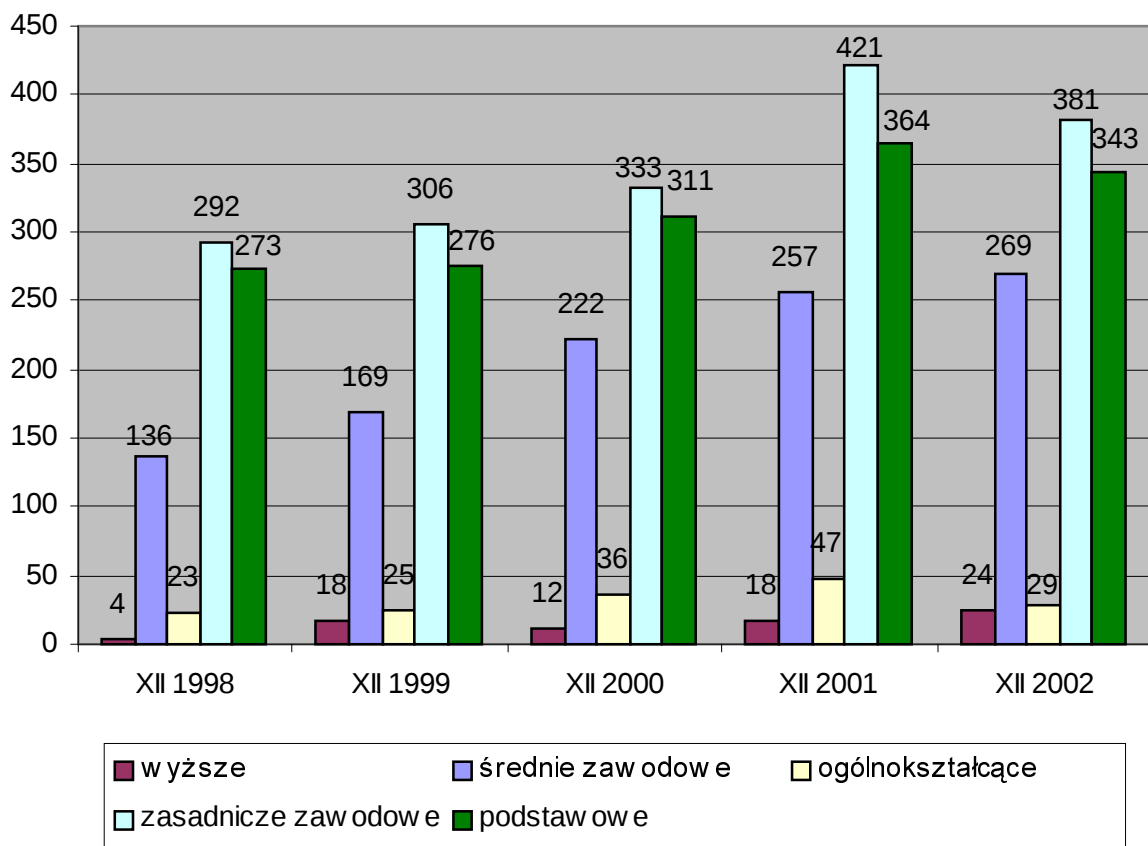
Wykres nr 18: Procent mieszkańców w wieku produkcyjnym zatrudnionych w gminie/mieście, źródło GUS

Wykres nr 19: Dochody mieszkańców, podatek dochodowy (PIT) na 1 mieszkańca, źródło GUS

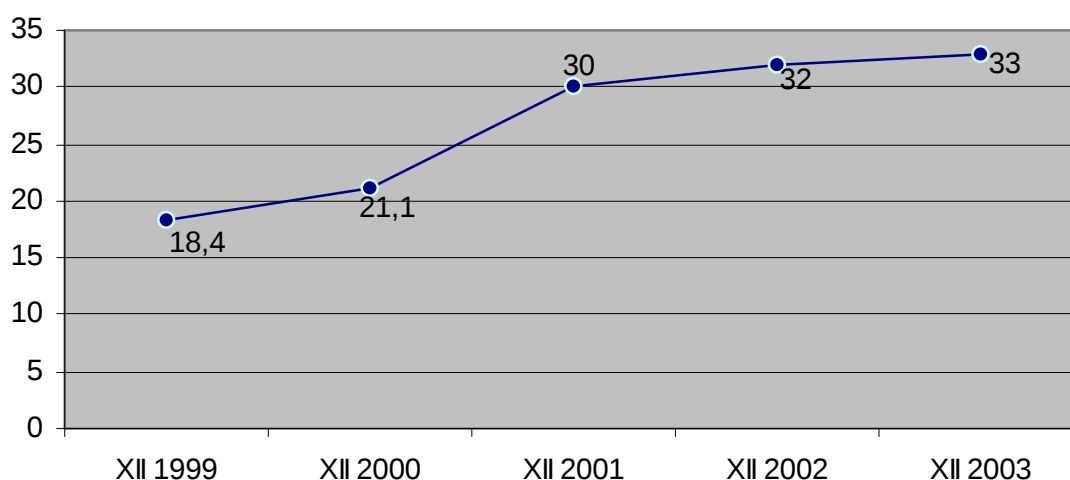
Dużym problemem jest niski poziom dochodów mieszkańców, wykres nr 19 obrazuje wpływy z podatku dochodowego PIT, jest to kwota blisko dwukrotnie niższa od średniej krajowej i wojewódzkiej. Powodem tego jest zatrudnienie dużej liczby osób

w przemyśle lekkim(wykres nr 16), który w chwili obecnej jest gałęzią niskodochodową i kosztochłonną oraz zatrudnia przeważnie osoby z „niskim” wykształceniem (wykres nr 20)

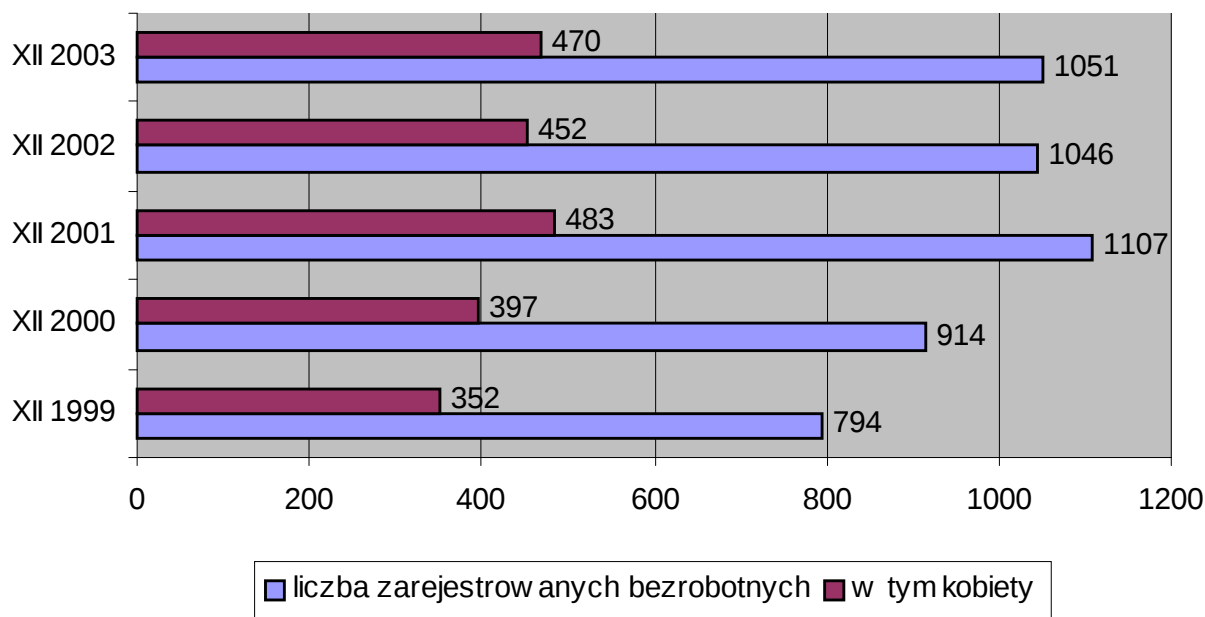

Wykres nr 20: Struktura zatrudnienia pod względem wykształcenia w latach 1998-2002, źródło PUP W-
ch

Problem bezrobocia w gminie jak i w całym powiecie wałbrzyskim jest bardzo duży, a walka z nim należy do priorytetów polityki lokalnej i regionalnej. W 2002 roku w powiecie wałbrzyskim stopa bezrobocia wynosiła 33,9%, w Gminie Głuszyca 32%. W 2003 odnotowano już 33% bezrobocie (wykres 21) Do tego liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku stale maleje wykres 18, co może wskazywać na dłuższe pozostawanie bez pracy. Wśród bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy widać, że do roku 2001 rosła liczba bezrobotnych w wieku 18-24. W chwili obecnej tendencja ta została zatrzymana. Poważnym problemem jest rosnąca liczba osób w wieku 35-44 i 45-54 pozostających bez pracy.

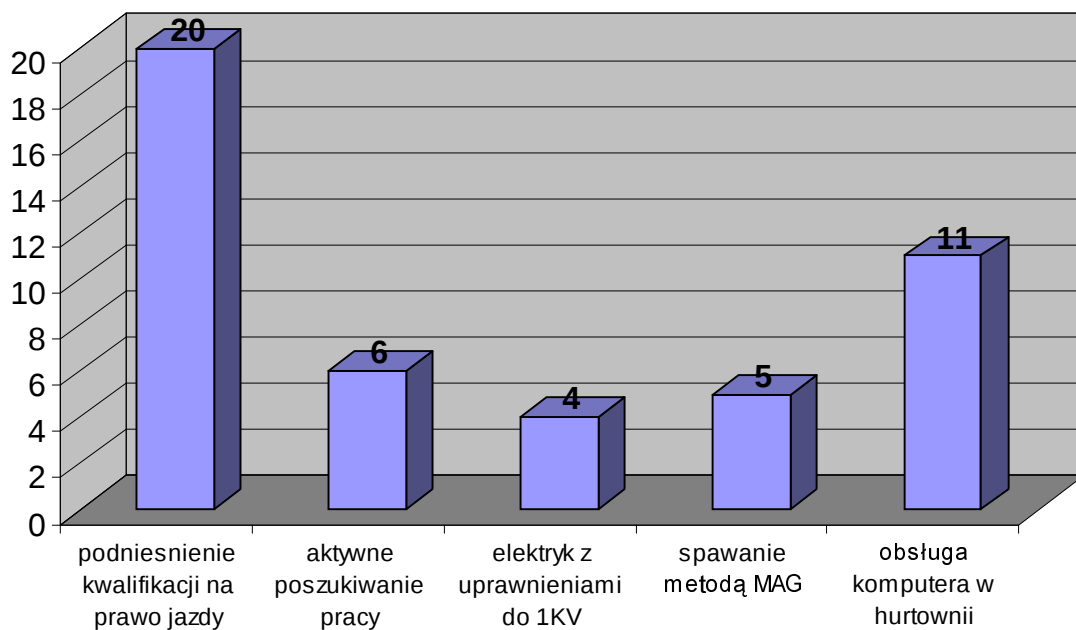

Wykres 21. Bezrobocie na terenie gminy Głuszyca, źródło PUP Wałbrzych

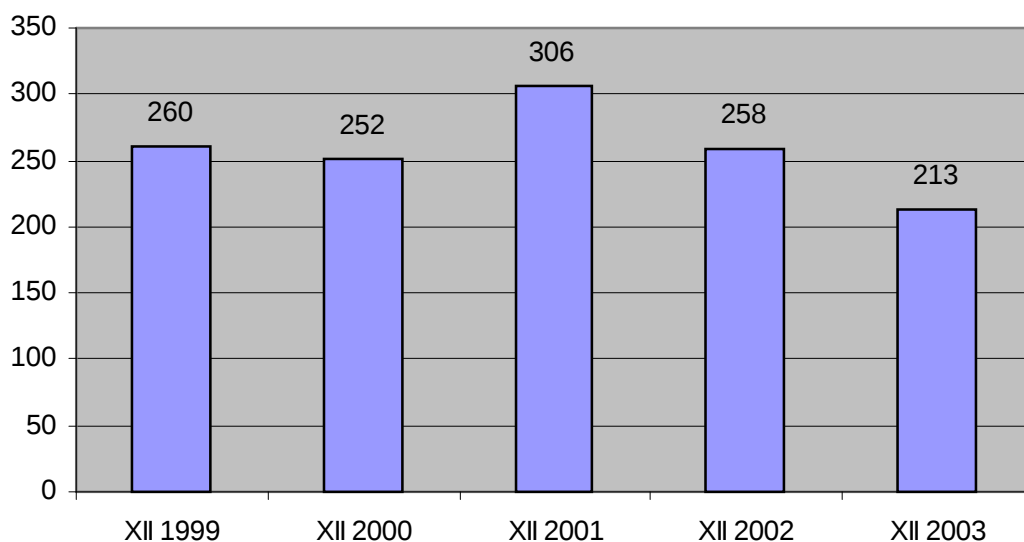

Wykres 22: Liczba zarejestrowanych bezrobotnych, źródło PUP Wałbrzych

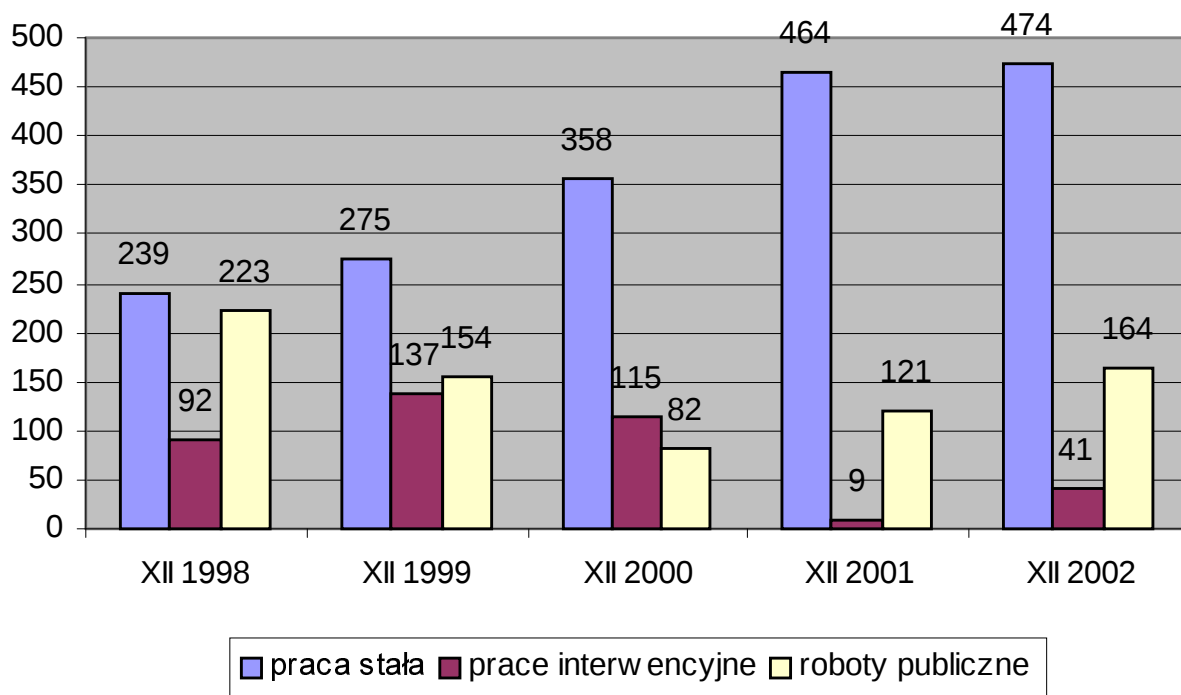
Najczęściej wybierane rodzaje szkoleń w latach 1999-2003

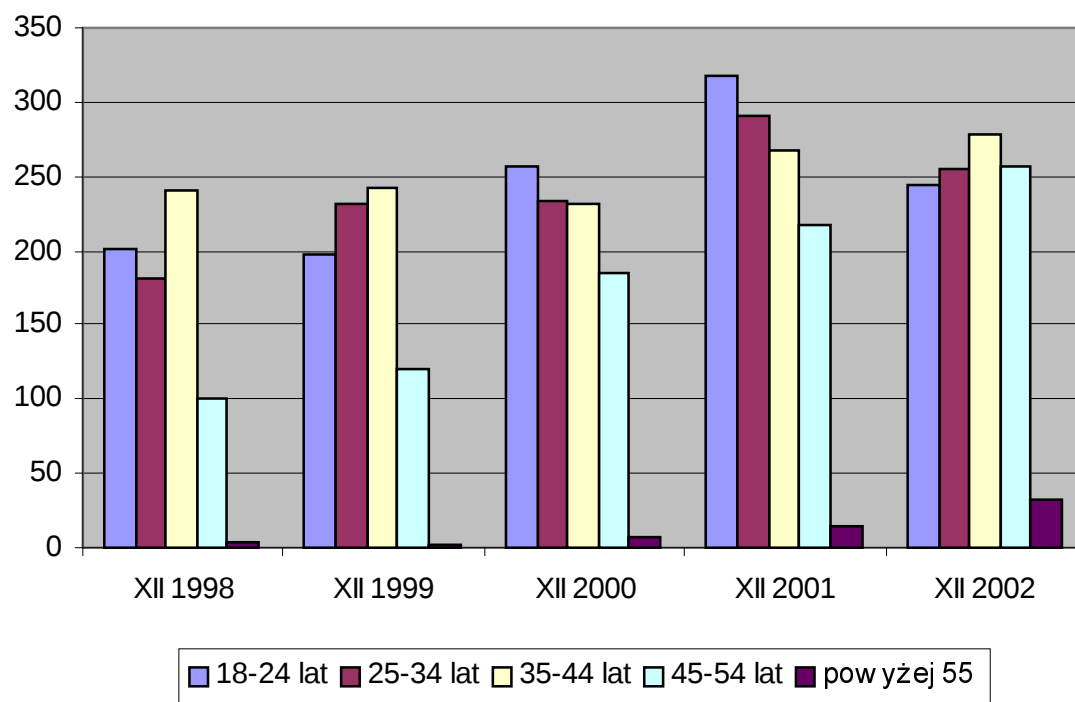
Wykres 23. Najczęściej wybierane szkolenia, źródło PUP W-ch

Wykres 24. Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku, źródło PUP W-ch

Wykres 25. Liczba bezrobotnych którzy znaleźli pracę, źródło PUP W-ch

Wykres 26. Grupy wiekowe bezrobotnych w latach 1998-2002, źródło PUP W-ch

3. Priorytety rozwoju lokalnego Gminy Głuszyca, analiza SWOT

3.1 Priorytety rozwoju lokalnego Gminy Głuszyca

Od 1999 roku głównym dokumentem określającym kierunki rozwoju Gminy Głuszyca jest „Strategia Rozwoju Gminy Głuszyca”. Dokument ten powstał w oparciu o konsultacje społeczne i wskazał kierunki działania, którymi władze gminne powinny kierować się szczególnie energicznie.

Cel nadrzędny wszystkich działań tzw. Misja została określona w sposób następujący.

„Uzyskanie ożywienia gospodarczego i zapewnienie zrównoważonego rozwoju Gminy w oparciu o silny przemysł turystyczny, przy jednoczesnym utrzymaniu roli istniejących zakładów przemysłowych i zaktywizowaniu rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz dzięki głębokiej restrukturyzacji sektora rolniczego.

Wsparciem dla tego procesu będzie szybki rozwój infrastruktury, długofalowa polityka proekologiczna a także wzrost kwalifikacji i umiejętności zasobów rynku pracy oraz promowanie pozytywnego wizerunku Gminy.

W wyniku realizacji tak sformułowanego celu nastąpi poprawa standardu życia mieszkańców oraz zostanie ułatwiony proces koniecznych przemian i dostosowania się do nowych warunków w okresie integracji z Unią Europejską.”⁴

Do w/w wizji określone zostały priorytety, wskazujące kierunki działań umożliwiające jak najlepsze wykorzystanie lokalnych zasobów w celu realizacji celu nadrzędnego.

⁴ Kierunki strategii rozwoju Gminy Głuszyca, Głuszyca 1999

PRIORYTET 1

Intensywne działania na rzecz rozwoju branży turystyczno - wypoczynkowej (w tym również agroturystyki)

PRIORYTET 2

Zapewnienie maksymalnego wsparcia dla tworzenia i działania małego i średniego biznesu, przy utrzymaniu znaczenia istniejącego przemysłu

PRIORYTET 3

Umocnienie rodzinnych gospodarstw rolnych, ich przeobrażenia strukturalne, wprowadzenie nowych rozwiązań agrotechnicznych a także wspieranie lokalnego przetwórstwa rolnego

PRIORYTET 4

Zdecydowana poprawa stanu infrastruktury technicznej oraz wszechstronne wsparcie działań sprzyjających środowisku naturalnemu

PRIORYTET 5

Zapewnienie szczególnego wsparcia dla działań na rzecz wykonania obwodnicy miasta, poprawy jakości i wielkości zasobów mieszkaniowych a także podniesienia bezpieczeństwa powodziowego

PRIORYTET 6

Działania na rzecz zwiększenia kwalifikacji i umiejętności a także elastyczności rynku pracy oraz wieloaspektowa promocja Gminy

3.2 Analiza SWOT

Analiza tego typu pozwala zsyntetyzować atuty i możliwości kierunków rozwoju gminy, jak również pozwala na identyfikację słabych stron i zagrożeń, które należy przezwyciężyć charakteryzując kierunki zagospodarowania gminy.

Mocne strony	Słabe strony
- walory turystyczno wypoczynkowe /obszary górzyste i leśne, tereny dla uprawiania sportów zimowy, turystyki aktywnej, liczne szlaki turystyczne, zbiorniki wodne, podziemia Osówki, unikatowe kamieniołomy/ - specyficzny klimat o charakterze wysokogórskim - dogodne położenie geograficzne i komunikacyjne - rozwinięty przemysł - duża aktywność małego biznesu - wolne hale produkcyjne - zasoby surowców skalnych - docenianie turystyki jako ważnego czynnika restrukturyzacji i aktywizacji gospodarczej przez administrację rządową i samorządową w regionie - bogate zasoby źródeł leczniczych	- wysokie bezrobocie - niskie wynagrodzenia zatrudnionych - zła kondycja istniejących przedsiębiorstw - słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna - słabo rozwinięta infrastruktura i niski poziom usług w branży turystycznej - mały obszar użytków rolnych i niska ich jakość - zły stan dróg - brak obwodnicy miasta - mała ilość mieszkań i ich niski standard - niezadowalający standard funkcjonowania służb komunalnych - gmina nie przyciąga ludzi młodych i uzdolnionych

i wód mineralnych w regionie - istnienie znacznych rezerw siły roboczej, możliwych do wykorzystania w usługach turystycznych - szkoła ponadgimnazjalna na terenie gminy, kształcąca młodzież w kierunkach „około turystycznych” - dobra współpraca z gminami sąsiednimi - turystyka sentymentalna z terenu Niemiec - wysoki procent ludzi w wieku produkcyjnym i liczna grupa ludzi mobilnych zawodowo - bogata historia i przedwojenne tradycje uprawiania turystyki	- słabo rozwinięta infrastruktura techniczna na terenach wiejskich - zaniedbana gospodarka wodna - zanieczyszczone rzeki - niska siła nabywcza społeczeństwa - nadmierny fiskalizm w polityce gospodarczej państwa - wysoki poziom patologii społecznych - niezadowalający stan sanitarny w obszarach turystycznych
---	---

Szanse	Zagrożenia
- rozwój terenów wypoczynkowych dla aglomeracji wrocławskiej - rozwój wałbrzyskiej specjalnej strefy ekonomicznej - możliwość korzystania z funduszy UE - ogólnoswiatowy rozwój turystyki - rozwijająca się współpraca przygraniczna z Czechami i Niemcami - zmniejszająca się stopa inflacji - zainteresowanie Dolnym Śląskiem ze strony partnerów zagranicznych - rozwój mody na formy turystyki aktywnej - zwiększenie mobilności turystów - organizacja imprez kulturalno – promocyjnych w miejscach unikatowych - coraz większa liczba spontanicznych wyjazdów weekendowych - „ściąganie” turystów z pobliskich ośrodków turystycznych - zwiększająca się liczba turystyki „buisnesowej” - rozwijanie funkcji turystycznych i wypoczynkowych - rozwój rowerowej turystyki górskiej - rozwój turystyki wiejskiej i agroturystyki - powstawanie „drugich domów” stanowiących własność zamożnych mieszkańców miast	- wzrastające bezrobocie w regionie - niestabilna polityka fiskalna państwa - drogie kredyty - niska siła nabywcza społeczeństwa - nadmierny fiskalizm w polityce gospodarczej państwa - wysoki poziom patologii społecznych niezadowalający stan sanitarny w obszarach turystycznych - niestabilna gospodarka - nadmierna penetracja środowisk leśnych - nadmierny ruch turystyczny - duża konkurencja ze strony miejscowości turystycznych położonych w kotlinie kłodzkiej

4. ZADANIA POLEGAJĄCE NA POPRAWIE SYTUACJI NA TERENIE GMINY GŁUSZYCA w latach 2004 - 2013

4.1 Zadania realizujące Priorytet 1

Intensywne działania na rzecz rozwoju branży turystyczno - wypoczynkowej (w tym również agroturystyki)

- opracowanie długoletniego programu rozwoju turystyki na terenie gminy Głuszyca
- modernizacja i zmiana statusu przejścia granicznego Głuszyca Grn. – Janovicky – Głuszyca Górna
- budowa obiektu obsługi ruchu turystycznego wraz z niezbędną infrastrukturą przy podziemiach Osówki - Sierpnica
- budowa stacji narciarskiej wraz z niezbędnym zapleczem obsługi ruchu turystycznego – Łomnica
- rewitalizacja terenów przemysłowych po byłym kamieniołomie na cele rekreacyjne i turystyczne – Głuszyca Górna
- rewitalizacja ul. Leśnej z przyległymi parkami i stawami
- zagospodarowanie turystyczne ruin zamku Rogowiec
- modernizacja drogi powiatowej Głuszyca Grn. – przejście graniczne
- modernizacja drogi powiatowej Głuszyca – Łomnica

- modernizacja drogi powiatowej Głuszyca - Grzmiąca
- wydzielenie i uzbrojenie terenów pod budowę domków mieszkaniowych, letniskowych i rekreacyjnych – Głuszyca, Sierpnica
- budowa i rozbudowa szlaków rowerowych na terenie gminy
- budowa obiektów małej architektury turystycznej
- remont kompleksu sportowo - rekreacyjnego przy ul. Dolnej
- budowa systemu informacji wizualnej na terenie Gminy Głuszyca

4.2 Zadania realizujące Priorytet 4

Zdecydowana poprawa stanu infrastruktury technicznej oraz wszechstronne wsparcie działań sprzyjających środowisku naturalnemu

- modernizacja istniejącego kolektora
- modernizacja oczyszczalni ścieków w Jugowicach
- modernizacja sieci wodociągowej na terenie miasta i gminy Głuszyca
- rozbudowa kolektora na terenie wsi Głuszyca Górna
- rozbudowa kolektora na terenie wsi Grzmiąca
- budowa sieci wodociągowej na terenie wsi Kolce
- budowa sieci wodociągowej na terenie wsi Sierpnica
- budowa gazociągu na terenie wsi Głuszyca Grn
- budowa gazociągu na terenie wsi Kolce, Sierpnica
- budowa sieci kanalizacyjnej na ul. Dolnej
- budowa sieci kanalizacyjnej na ul. Kościuszki
- rekultywacja wysypiska odpadów w Głuszycy Górnej
- budowa hali sportowej przy Szkole Podstawowej nr 2 w Głuszycy
- modernizacja Gimnazjum Publicznego w Głuszycy

- budowa boisk sportowych i placów zabaw na terenie miasta Głuszycy
- budowa boisk sportowych i placów zabaw na terenie wsi Głuszycy Górna
- budowa boisk sportowych i placów zabaw na terenie wsi Grzmiąca
- modernizacja świetlicy wiejskiej w Grzmiącej
- modernizacja Wiejskiego Domu Kultury w Głuszycy Górnej
- stworzenie systemu monitoringu na terenie miasta Głuszycy
- modernizacja terenów zielonych na terenie gminy
- rewitalizacja obiektów zabytkowych na terenie miasta Głuszycy, położonych wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych
- modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Głuszycy
- modernizacja Urzędu Miejskiego w Głuszycy
- budowa szerokopasmowej sieci dostępu do internetu na terenie gminy
- wprowadzenie systemu informacji przestrzennej GIS
- poszukiwanie i wykorzystanie źródeł termalnych
- uzbrojenie terenów pod stację paliw i usługi turystyki w Głuszycy Górnej

4.3 Zadania realizujące Priorytet 5

Zapewnienie szczególnego wsparcia dla działań na rzecz wykonania obwodnicy miasta, poprawy jakości i wielkości zasobów mieszkaniowych a także podniesienia bezpieczeństwa powodziowego

- budowa obwodnicy miasta Głuszycy
- modernizacja drogi lokalnej nr 117732D
- modernizacja drogi lokalnej nr 117810D
- modernizacja drogi lokalnej nr 117800D
- modernizacja drogi lokalnej nr 117794D
- modernizacja drogi lokalnej nr 117815D
- modernizacja drogi lokalnej nr 117793D
- modernizacja drogi lokalnej nr 117798D
- modernizacja drogi lokalnej nr 117814D

- modernizacja drogi lokalnej nr 117809D
- modernizacja drogi lokalnej nr 117802D
- modernizacja drogi lokalnej nr 117805D
- modernizacja drogi lokalnej nr 117812D
- modernizacja drogi lokalnej nr 117791D
- modernizacja drogi lokalnej nr 117807D
- modernizacja drogi lokalnej nr 117819D
- modernizacja drogi Sierpnica – Osówka
- modernizacja drogi Łomnica - Grzmiąca
- modernizacja drogi powiatowej nr 3379D
- modernizacja drogi powiatowej nr 3381D
- modernizacja drogi powiatowej nr 3363D
- modernizacja drogi powiatowej nr 3378D
- modernizacja drogi powiatowej nr 3380D
- modernizacja drogi powiatowej nr 3377D
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 380
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 381
- budowa zbiornika małej retencji we wsi Kolce
- budowa zbiornika małej retencji we wsi Łomnica
- regulacja rzeki Bystrzycy
- regulacja rzeki Kłobi
- regulacja potoku R-20
- budowa wału przeciwpowodziowego na terenie miasta Głuszycy
- uzbrojenie terenów mieszkaniowych przy ul. 11-go Listopada
- uzbrojenie terenów mieszkaniowych w Sierpnicy

5. Realizacja zadań i projektów

W tym rozdziale scharakteryzowane zostały projekty i zadania inwestycyjne planowane na lata 2004 – 2006. Zgodnie z zasadą „n+2” ich rzeczywista realizacja może obejmować okres do połowy 2008 r. Ich wybór został dokonany poprzez konsultacje społeczne na podstawie ściśle określonych kryteriów realizacji. Wykonanie planowanych zadań będzie w dużej mierze uzależnione od pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania. Zadania zostały przedstawione w formie tabelarycznej aby ułatwić zapoznanie się z ich zawartością. Dane finansowe są szacunkowe i mogą ulec zmianie w przyszłości np. po przetargach.

Szczegółowe karty projektów stanowi załącznik nr 2

6. Powiązanie projektów i innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy

Przedstawione w niniejszym dokumencie inwestycje oraz projekty wykazują spójność pomiędzy sobą. Zadania te poprzez zgodność z lokalnymi strategiami są projektami spójnymi z innymi realizowanymi na poziomie gminy, powiatu czy województwa.

Zadania infrastrukturalne w wielu przypadkach będą połączone z tzw. „zadaniami miękkimi” często dofinansowanymi ze środków EFS lub SPO.

Większość projektów ma charakter lokalny i nie oddziałuje bezpośrednio na region.

Zadania zgłoszone do realizacji mają wspomagać proces restrukturyzacji, rozbudowywać podstawową infrastrukturę techniczną i społeczną oraz wpływać na aktywizację społeczną i gospodarczą. Zakres ten jest zgodny ze strategiami krajowymi, regionalnymi oraz lokalnymi.

Projekty wykazane w niniejszym opracowaniu są zgodne z zapisami:

- Narodowego Planu Rozwoju
- Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego
- Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego
- Strategii Rozwoju Turystyki Województwa Dolnośląskiego
- Studium zagospodarowania przestrzennego pasma Drogi Śrudsudeckiej
- Studium Aktywizacji i Rozwoju Gór Kamiennych
- Strategii Rozwoju Powiatu Wałbrzyskiego
- Strategii Rozwoju Gminy Głuszyca
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Głuszyca

7. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć planu rozwoju lokalnego

Wartość wskaźników osiągnięć PRL można zidentyfikować na podstawie kumulacji wskaźników związanych z poszczególnymi projektami. Większość tych wskaźników zostanie określona dokładnie przy przygotowywaniu wniosków aplikacyjnych oraz studiów wykonalności. Osiągnięcie poszczególnych wskaźników uzależnione jest od realizacji projektów oraz sytuacji makroekonomicznej kraju.

Większość wskaźników rezultatów oraz oddziaływań zostanie określona w studiach wykonalności realizowanych dla poszczególnych inwestycji, gdzie zostanie wykazany bezpośredni i pośredni wpływ realizowanego projektu na otoczenie społeczno – gospodarcze.

Wskazywane wskaźniki są zgodne z zapisami ZPORR na poziomie produktu, rezultatu i oddziaływania. W chwili obecnej przedstawione wskaźniki mają wartości szacunkowe i mogą ulec wahaniom. Wskaźniki te mogą ulec zmianom ze względu na ciągłe uzupełnianie katalogu wskaźników dla ZPORR.

Ponadto w ramach wskaźników niekwantyfikowanych planuje się osiągnięcie:

Wzrostu poziomu życia

Wzrostu zadowolenia z życia

Zwiększenie aktywności społecznej

Zwiększenie atrakcyjności terenu gminy

Lp	Nazwa wskaźnika produktu lata 2004 - 2008	Jednostka miary	Szacunkowa wartość
1	Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej	km	3
2	Długość wybudowanych / zmodernizowanych dróg lokalnych	km	5

3	Liczba wybudowanych publicznych obiektów sportowych i edukacyjnych	m ²	1500
4	Liczba wybudowanych publicznych obiektów obsługi ruchu turystycznego	szt	3
5	Liczba wybudowanych zbiorników małej retencji oraz wałów przeciwpowodziowych	szt	2

Lp	Nazwa wskaźnika rezultatu lata 2004 - 2008	Jednostka miary	Szacunkowa wartość
1	Liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci kanalizacyjnej	szt	100
2	Dostępność terenów inwestycyjnych / mieszkaniowych które stały się dostępne po realizacji projektów	ha	10
3	Ilość ścieków odprowadzonych i oczyszczonych	m ³	----
4	Wzrost liczby turystów	szt	10000
5	Zmian powierzchni terenów zalewowych	%	- 5

Lp	Nazwa wskaźnika oddziaływania lata 2006 - 2010	Jednostka miary	Szacunkowa wartość
1	Wielkość migracji	%	- 10
2	Wzrost liczby miejsc pracy	%	+ 10

8. Plan finansowy na lata 2004 – 2006(8)

Plan finansowy realizacji PRL uwzględnia 11 projektów określonych w rozdziale 5 niniejszego dokumentu. Zadania te będą realizowane w latach 2004 – 2006(8). W planie tym założono maksymalne wskaźniki dofinansowania projektów ze źródeł zewnętrznych. Jest to pułap 75% dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz 10 % dofinansowania ze środków MGiP. Jako wkład własny gminy potraktowano środki własne oraz możliwe do pozyskania środki krajowe np. NFOŚ, WFOŚ, WPWiK, Totalizator Sportowy.

Koszty przedstawione w tabeli uwzględniają koszty opracowania dokumentacji technicznej, studium wykonalności, inżyniera kontraktu oraz koszty samej realizacji inwestycji.

Kwoty podane w tabeli finansowej są kwotami szacunkowymi ich wysokość może ulec zmianie po przeszacowaniu kosztorysów, wykonaniu dokumentacji technicznej lub po rozstrzygnięciu przetargów na realizację zadania.

Plan finansowy realizacji PRL zawiera załącznik nr 1

9. System wdrażania

Zadania określone w Planie Rozwoju Lokalnego mają charakter inwestycyjny. System wdrażania planu w Gminie Głuszycy jest dostosowany do wymogów określonych w dokumentach programowych – uzupełnieniu ZPORR, Ogólnym podręczniku wdrażania ZPORR oraz innych dokumentach i aktach dotyczących wykorzystania funduszy strukturalnych w Polsce.

Nadzór nad wdrożeniem projektów sprawował będzie Burmistrz Miasta Głuszycy. W imieniu burmistrza stroną merytoryczną oraz finansową będą zajmowali się: Pełnomocnik Burmistrza ds. planu rozwoju lokalnego oraz Skarbnik Gminy.

Będą oni odpowiedzialni za:

- postępowanie zgodnie z procedurami, zasadami, wymogami i aktami prawnymi
- przygotowanie dokumentacji technicznej oraz wszystkich załączników niezbędnych do realizacji projektu
- nadzór techniczny, merytoryczny oraz finansowy nad realizacją projektu
- przygotowanie i złożenie wniosku
- współpraca i koordynacja jednostek oraz referatów realizujących projekty
- współpraca z innymi samorządami w celu realizacji projektów
- współpraca z instytucjami zarządzającymi
- współpraca z instytucjami płatniczymi
- przygotowanie i przeprowadzenie przetargów
- promocję projektów
- monitoring PRL
- archiwizacja dokumentów
- opracowywanie harmonogramów płatności
- synchronizacja budżetu Gminy oraz WPI z PRL

Pracownicy jednostek gminy oraz referatów urzędu są zobligowani do stałej i ścisłej współpracy z pełnomocnikiem oraz skarbnikiem Gminy w celu właściwego

przygotowania dokumentacji projektowej i finansowej oraz późniejszego wdrażania i monitorowania wskaźników osiągnięć PRL.

10. System monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

Monitoring realizacji PRL będzie ściśle powiązany z monitoringiem osiągnięć celów poszczególnych projektów prowadzonych zgodnie z zapisami dokumentów programowych. Przedmiotowe procedury obligują beneficjentów do składania raportów w następujących terminach.

- raporty okresowe – składane przynajmniej raz na kwartał
- raporty roczne – składane w ciągu 15 dni roboczych od zakończenia roku kalendarzowego
- raporty końcowe – składane w ciągu 15 dni roboczych od zakończenia realizacji projektu.

Monitoring polegać będzie na zbieraniu w ustalonym okresie czasu danych o poszczególnych projektach w celu porównania ich z zakładanymi wskaźnikami. Beneficjent będzie zobowiązany umową do niezwłocznego informowania instytucji wdrażającej o ujawnionych nieprawidłowościach.

Na podstawie raportów które podlegają każdorazowo zatwierdzeniu przez Burmistrza Miasta możliwe będzie dokonanie obiektywnej oceny realizacji zamierzeń Planu Rozwoju Lokalnego

Raz do roku w miesiącu lutym, władze gminy będą miały za zadanie podsumować realizację zamierzeń inwestycyjnych przedstawionych w PRL przypadających na poprzedni rok i rozpisać szczegółowe zadania na rok bieżący, uwzględniając m.in. postęp realizacji projektów i harmonogram wnioskowania o kolejne środki zgodnie z terminami aplikowania.

Podsumowanie realizacji PRL w roku ubiegłym będzie przedkładane do oceny Radzie Miejskiej.

Plan Rozwoju Lokalnego wskazuje obszary konieczne do wsparcia z punktu widzenia mieszkańców gminy oraz organizacji tu funkcjonujących. Przedstawione w niniejszym dokumencie zamierzenia inwestycyjne wynikają bezpośrednio z potrzeb zgłaszanych do władz gminy przez mieszkańców i przedsiębiorców. Udział w konsultacjach

dotyczący PRL przedstawicieli społeczeństwa, poszczególnych wsi oraz przedsiębiorców wprowadza duży wpływ tych grup na kreowanie polityki rozwoju gminy.

11. Promocja Planu Rozwoju Lokalnego

Bardzo ważnym elementem jest upowszechnianie i promocja osiągnięć związanych z realizacją PRL. Promocja zadań realizowanych w ramach PRL a finansowanych ze środków UE jest nie tylko koniecznością wynikającą wprost z przepisów, ale jest doskonałym sposobem na promocję gminy, przedstawienie potencjału społecznego i gospodarczego regionu. Pozwoli to zaprezentować gminę jako region „aktywny i przyjazny” i zachęcić tym samym mieszkańców okolicznych aglomeracji do zainwestowania i zamieszkania na terenie gminy.

W celu dotarcia z informacją i propozycją współpracy do jak największej grupy zainteresowanych ważne będzie wykorzystanie obok nowoczesnych źródeł promocji jak: internet i multimedia także innych, tradycyjnych źródeł informacji, jak lokalna i regionalna prasa oraz lokalne i regionalne rozgłoszenie radiowe.

Spis Tabel

<u>TAB. 1: WYKAZ POMNIKÓW PRZYRODY</u>	13
<u>TAB. 2: PODZIAŁ GLEB</u>	18
<u>TAB. 3: WYKAZ STAWÓW RYBNYCH</u>	19
<u>TABELA NR 4: PRZECIĘTNE WYDATKI TURYSTÓW W 2002 ROKU, WEDŁUG MIEJSCA NAJDŁUŻSZEGO POBYTU</u>	25
<u>TABELA 5: GOSPODARSTWA AGROTURYSTYCZNE NA TERENIE GMINY</u>	29
<u>TABELA NR 6: SIEĆ DRÓG NA TERENIE GMINY GŁUSZYCA</u>	35
<u>TABELA NR 7: WODOCIĄGI I KANALIZACJA NA TERENIE GMINY</u>	37
<u>TABELA NR 8: SIEĆ GAZOWA I ELEKTRYCZNA NA TERENIE GMINY</u>	39
<u>TAB. 9: RODZAJE ODPADÓW NA TERENIE GMINY</u>	42
<u>TABELA 10: POWIERZCHNIA I SIEĆ OSADNICZA</u>	44
<u>TABELA 11: MIESZKANIA NA TERENIE GMINY GŁUSZYCA</u>	45
<u>TABELA NR 12: MIESZKANIA NA TERENIE GMINY</u>	47

Spis wykresów

<u>WYKRES NR 1: LICZBA PODRÓŻY TURYSTYCZNYCH MIESZKAŃCÓW POLSKI WRAZ Z PROGNOZĄ DO 2007 R</u>	25
<u>WYKRES NR 2: ŚREDNI DOBOWY RUCH POJAZDÓW, DROGA WOJEWÓDZKA 381, KM 13.6</u>	36
<u>WYKRES NR 3: WODOCIĄGI I KANALIZACJI W GMINIE GŁUSZYCA</u>	38
<u>WYKRES NR 4: STRUKTURA GRUNTÓW</u>	43
<u>WYKRES NR 5: STRUKTURA WŁADANIA GRUNTAMI</u>	43
<u>WYKRES NR 6: MIESZKANIA KOMUNALNE JAKO PROCENT WSZYSTKICH MIESZKAŃ</u>	46
<u>WYKRES NR 7: MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKU W OKRESIE 2000 - 2002 JAKO PROCENT WSZYSTKICH MIESZKAŃ</u>	46
<u>WYKRES NR 8: ZATRUDNIENIE W SEKTORZE PRYWATNYM I PUBLICZNYM</u>	55
<u>WYKRES NR 9: PODATEK DOCHODOWY FIRM (CIT) PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ FIRME</u>	56
<u>WYKRES NR 10: STRUKTURA SEKTOROWA</u>	57
<u>WYKRES NR 11: LICZBA LUDNOŚCI W GMINIE LATA 1995 - 2003</u>	59
<u>WYKRES NR 12: ZGONY I URODZENIA</u>	59
<u>WYKRES NR 13: STRUKTURA WIEKOWA</u>	60
<u>WYKRES NR 14: POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW</u>	60
<u>WYKRES NR 15: LICZBA OSÓB ZATRUDNIONYCH W LATACH 1996-2003</u>	61
<u>WYKRES NR 16: ZATRUDNIENIE W SEKTORACH W LATACH 2000 – 2002</u>	62
<u>WYKRES NR 17: DYNAMIKA ZATRUDNIENIA W LATACH 2001 – 2003</u>	62

<u>WYKRES NR 18: PROCENT MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM ZATRUDNIONYCH W GMINIE/MIEŚCIE</u>	63
<u>WYKRES NR 19: DOCHODY MIESZKAŃCÓW, PODATEK DOCHODOWY (PIT) NA 1 MIESZKAŃCA</u>	63
<u>WYKRES NR 20: STRUKTURA ZATRUDNIENIA POD WZGLĘDEM WYKSZTAŁCENIA W LATACH 1998-2002.....</u>	64
<u>WYKRES 21. BEZROBOCIE NA TERENIE GMINY GŁUSZYCA</u>	65
<u>WYKRES 22: LICZBA ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH.....</u>	65
<u>WYKRES 23. NAJCZĘŚCIEJ WYBIERANE SZKOLENIA</u>	66
<u>WYKRES 24. LICZBA BEZROBOTNYCH Z PRAWEM DO ZASIŁKU.....</u>	66
<u>WYKRES 25. LICZBA BEZROBOTNYCH KTÓRZY ZNALEŻLI PRACĘ</u>	67
<u>WYKRES 26. GRUPY WIEKOWE BEZROBOTNYCH W LATACH 1998-2002</u>	67